357/33/31

357/33

שם תיק: יחסי לוב -ישראל א'

מזהה פיזי: חצ-357/33

מזהה פריט 000qyob

כתובת: 2-110-2-1-5

תאריך הדפסה 06/02/2017

4531/ש

SECRET

FROM מאת	חקר ש. מריל
File No. מס. תיק	4531/
ש	5984 ~~8884~~
Rec'd נתקבל	6.11.52
DATE תאריך	24.10.52
NO. מס.	3/57
SUBJECT נושא	יחסנו עם לוב
REMARKS הערות	העתק ! פ. אליאב.

כאוס

176/ש'
22/11/52

RFRD DATE	RFRD DATE
AE	~~DM~~
DG	YL
YHL	~~DE~~
~~YS~~ 11/11	MSL
MIL	SK
EH	PRESS
MB	AB
KAL	~~PENDING~~ FILE

13/11 אוק

[illegible]
146/[illegible]

כמוס

משרד החוץ

ה' בחשון תשי"ג
24 באוקטובר 1952

3/57

אל : מר י. שמעוני , יועץ ושינגטון

מאת : ש. טויל , חקר

הנדון : ל ו ב

מכתבך יש/86 מיום 15.9.52.

מאחר שנראה לי כי הפלגנו בדברים הרחק מעבר לדרוש, ארשה לעצמי לחזור ולקבוע את נקודת המוצא של הנדון ומסבה לסעיפי מכתבך, מתוך הבטחה שלא לחזור יותר לנושא זה.

בוכוח שהיה נטוש לפני כמה חדשים, אם להמשיך לתמוך בלוב אם לאו, פסק שה"ח ב-4 במאי ש.ז. "להמנע מהצבעה לטובת קבלתה של לוב לארגונים בין לאומיים", פסק שלא הניח דעת אחדים מאנשי המשרד. נראה כי נציגות ישראל באו"ם הקדימה לחוש במסייה לרעה של המדיניות הלובית כלפי ישראל, בהשוואה לאלה היושבים לפני שולחן על ערמות עתונים. עקוב שמתי לאחר מכן בעתונות הלובית שזכרו בה בסקירותי השונות על לוב הוכיח, כי התפתחות "יחסינו" המדיניים עם לוב הצדיקה פסקו של שה"ח. זיקתו של המפנה הגדוש כל כך, לא היתה ערסילאית אלא קשורה היתה לפסק הנזכר. להלן הערות אחדות למכתבך לפי סדר הסעיפים בו :

<u>סעיף 1</u> המסקנות החמורות, כלשונך, מבוססות על "אסור נסיעת לובים" דוקא ולא על אסור עליה. זהו חוק השורה, לכאורה, לכל אזרחי לוב אך עוקצו המדיני כלפינו מזדקר לעין. (ודוק מכתבי אליך מיום 27.8.52 עמ' א' פסקה אחרונה).

<u>סעיף 3</u> הנני מקבל הסברתך בקשר לבחירתה של עיראק המיצגת את לוב במזה"ת. אך כשלעצמי הנני מטיל ספק בחשיבות המופרזת במיחסים לסכסוך הגבולות שבין לוב ומצרים.

<u>סעיף 4</u> בסעיף הקודם הנך מזכירני וחוזר ומזכיר את הגורם הבריטי המכוון את מדיניות לוב החיצונית, ומיד בסמוך הנך מיחס ללוב "חסר רצון להצטרף במלוא המובן למקהלה הערבית". שמא אף כאן יש ליחס את חסר הרצון ואת אי ההצטרפות לליגה – לבריטים דוקא. יתר על כן במדה שקיים "רצון לובי עצמי" בענין זה, האופוזיציה ד"מ, הרי זו תובעת השכם והערב הצטרפותה של לוב למקהלה הערבית.

./.

<u>סעיף 5</u>

המשכת העליה בלוב העצמאית - הנה מפלית בלבד. מתוך 35.000 יהודי לוב עלו בתקופת הכבוש הבריטי כ-30.000 נפש ורק כ-2000 נפש מאז התעצמותה של לוב. לוב נשתחררה אפוא מעשרות אלפי עולים יהודים עניים, שרבצו למעמסה על כלכלתה הדלה, כבר לפני התעצמותה. ואם ישראל נשכרה עי"כ, מה טוב! לעומת זאת כשנותרו כ-3500 יהודים עשירים ובעלי אמצעים בלוב, מיד מזדרזת הממשלה ואוסרת על העברת רכוש ללא לובים בכוח החוק. חוק זה פוגע אמנם באיטלקים אפריקאנים ויהודים כאחד, אך מכאן שלוב דורשת מטבע הדברים, בראש וראשונה טובת עצמה. לפיכך, לגבי ענין מעשי של העברת רכוש הנאמד ב-6 מיליון לי"ש השייכים ליהודים שרובם רוצים לעלות לישראל, אין לוב נוהגת, כדבריך, <u>"מעשה ידידות</u> כלפי ישראל." בדרך זו השיבה לוב את אשר השיבה עיראק מבלי לעורר כנגדה את חמת העולם התרבותי, אלא שלוב זוכה לשבחים אפילו מפיך.

על כך יש להוסיף כי "בוועדה להערכת הבתים" יושבים בין היתר ארבעה איטלקים, יוני, מלטני אנגלי, אך אף לא יהודי אחד.

לחובתה של לוב יש לזקוף גם את העובדה הבאה. יהודי טריפולי הבוחרים חולשים על מסחר יצואה ויבואה של לוב עד כדי 85% מכלל סחרה של זו. בחדשים האחרונים מכבידים שלטונות לוב במתן רשיונות ייצוא וייבוא ליהודים מתוך כוונה לרשת את מקומם. במוקדם או במאוחר נזכה לעליה נוספת מלוב של יהודים מחוסרי אמצעים.

הידיעה ב"אל-אהרם" שנזכרה גם ב"הארץ" כי "דגל ישראל מתנופף בלוב בחגי ישראל מופרכת מעיקרה - מוסר קצין העליה בטריפולי. אך הקורא לתומו את דבריך מסתמך עליך כעל מקור שאין אחריו עוררין - ומשתבש.

נוטה אתה הפעם לראות את הדברים בצורתם הסטאטית ולגרום בחשאי מה באים מעשיה של אומה זו. אם כה ואם כה האמור לעיל דיו כדי להצדיק את פסק ההמנעות של שה"ח הנזכר.

טענתך כי "נציג ישראל יושב בלוב באופן חוקי". במזכרו למנכ"ל מיום 16.7.52 הבעתי חשש בדבר המשך ישיבתו של מר שילון בלוב. לאחר התייעצות עם מר שילון עצמו, השוהה עתה בישראל הוחלט להקדים רפואה למכה ולהחזיר את נציג ישראל מטריפולי.

בברכה,

העתקים: מר כתריאל כץ - מנהל חקר
צירות ישראל - אנקרה
שגרירות לונדון
מר ש. דיכון פאריס
מר מ. שילון - טריפולי
מר פ. אליאב - וושינגטון.

שמ/שפ.

סעיף 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בברכה,

העתקים : [illegible]

[illegible]

כ"ח באלול תשי"ב
(18.9.1952)

יש/86

א ל : מר ש. טויל, תקר, הקריה.

מאת: [illegible] השגרירות בוואשינגטון.
העתקים אל: לאו"ם, צירות אנקרה, שגרירות לונדון, מר ש. ריבון (פאריס)
מר מ. שילון, מ.אליאב.

<u>הנידון: לוב</u>

תודה על מכתבך תארוך ג/4681 מ-25/8.

1. הערותי במכתבי אליך מ-8/8 נבעו מכך שבמכתבך אל אליאב הסתמכת במפורש על "איסור <u>עלית</u> יהודים". לו אמרת שם איסור נסיעת אזרחים לוביים לישראל לשם תיירות, יתכן ולא הייתי מעיר דבר, אולי פרט לדברים שתמצא בסעיף 5 של מכתבי זה. בודאי תודה שלא מן הדין הוא לבנות מסקנות המורות על איסור עליה, ואחר כך לתקן שאין כלל המדובר על איסור עליה, אך להשאיר את המסקנות בתוקפן.

2. רצונך לדעת מאיזה מקור שאבתי את הידיעה כי עיראק הייצג את לוב במדינות המזרח התיכון: המקור הוא רדיו ביירות 17/7/52.

3. אתה מעיר שטבעי היה לו היתה לוב מבקשת את מצרים לייצג אותה. בודאי שמת לב שהיחסים שבין לוב ובין מצרים אינם יחסי ידידות מובהקת משום שלמצרים תביעות טריטוריאליות בגבול שבין שתי המדינות - תביעות הגורמות לעכירת היחסים זה זמן רב. כן שמת כנראה לב שבהכוונת המדיניות החיצונית של לוב יש לבריטים השפעה רבה, וטבעי הוא שהם העדיפו מדינה שקשריהם אתה הם תקינים וטובים על מדינה שבינם ובינה יש סכסוך חמור ביותר.

4. הנימוק "העיראקי" ל"מפנה המכריע לרעה" ביחסי לוב-ישראל, יורד איפוא לחלוטין. מן הנימוק שבאיסור הנסיעה לישראל ירד החצי. לנימוקים שבצד הנגדי יש להוסיף את העובדה שלא ציינת בשום מקום, שלוב לא הצטרפה עדיין לליגה הערבית, אף כי טבעי היה לצפות להצטרפות הזו בהזדמנות ראשונה. האין כאן סימן שאין לוב רוצה להצטרף במלוא המובן למקהלה הערבית? (בודאי שמת לב להנמקה המדינית הלובית של חוסר הצטרפות לליגה: שרי לוב הכחישו שהם עושים כך מתוך שנאה לאישיותו של עזאם וטענו שהם עושים כך "משום שאין להם מומחים לענינים ערביים" - ניסוח המכסה יותר [illegible] ולא מגלה כלום.)

5. לגופו של ענין נראה לי כי ישראל בשעה שהכירה בעצמאותה של לוב צריכה היתה לשער בערך מהו ההישג המכסימלי שהיא יכולה לצפות לו במקרה של הקמת לוב העצמאית. אם חשב מדינאי ישראלי שלוב תהגה ידידות ואהבים עם ישראל, הרי בודאי התאכזב מרה ובודאי יגלה עכשיו "מפנה מכריע לרעה". אולם מדינאי ישראלי חייב היה לדעת שלוב היא מדינה ערבית ושהמכסימום שאפשר לצפות לו במקרה הטוב ביותר, הוא נייטרליות בלתי אוהדת כלפי ישראל. ומי שמכיר את המזרח הערבי, צריך היה להביא בחשבון שיתכן ותמורת כל שתיקה נייטרלית כלפי ישראל בעניני מעשה ותמורת כל מעשה ידידותי כלפי ישראל בחשאי תראה ממשלת לוב את עצמה נאלצת לצאת בהכרזה אנטי-ישראלית כלשהי בעולם המליצות, כדי להשביע את תביעת הסולידריות הערבית. האם לא כך בדיוק קרה? עלית יהודים מלוב סדירה; נציג ישראל יושב בלוב באופן חוקי; דגל ישראל מתנופף בלוב בחגי ישראל. דוברי ממשלת לוב לא הצטרפו לשום הכרזות אנטי-ישראליות של העולם הערבי. היינו, בעניני מעשה עוזרת לנו ממשלת לוב לפחות עד כדי נייטרליות. תמורת זאת חקקה, כדי להוכיח בערביה סולידריות, חוק שאין לו שום משמעות מעשית, כי התנועה מהתיירות הלובית לישראל היתה בלי ספק אפסית גם בלי החוק. האמנם חל מפנה כה מכריע?

. . . . .

פי אליאב

ב מ ר ס

45 31/ו – 5984

ה' בחשון תשי"ג
24 באוקטובר 1952

3/57

אל : מר י. שמעוני, יועץ וושינגטון

מאת : ש. טייל, מקר

הנדון : ל ו ב

מכתבך יש/86 מיום 15.9.52.

מאחר שנראה לי כי הפלגנו בדברים הרחק מעבר לדרוש, ארשה לעצמי לחזור ולקבוע את נקודת המוצא של הנדון ומסבה לסעיפי מכתבך, מתוך הבטחה שלא לחזור יותר לנושא זה.

בוכוח שהיה נטוש לפני כמה חדשים, אם להמשיך לתמוך בלוב אם לאו, פסק שה"ח ב-4 במאי ש.ז. "להמנע מהצבעה לטובת קבלתה של לוב לארגונים בין לאומיים", פסק שלא הניח דעת אחדים מאנשי המשרד. נראה כי נציגות ישראל באו"ם הקדימה לחוש במסייה לרעה של המדיניות הלובית כלפי ישראל, בהשוואה לאלה היושבים לפני שולחן על ערמות עתונים. עקוב שמתי לאחר מכן בעתונות הלובית שזכרו בה בסקירותי השונות על לוב הובית, כי התפתחות "יחסיבו" המדיניים עם לוב הצדיקה פסקו של שה"ח. זיקתו של המסבה הנדרש כל כך, לא היתה ערטילאית אלא קשורה היתה לפסק הנזכר. להלן הערות אחדות למכתבך לפי סדר הסעיפים בו :

סעיף 1 המסקנות החמורות, כלשונך, מבוססות על "אסור נסיעת לובים" דוקא ולא על אסור עליה. זהו חוק השווה, לכאורה, לכל אזרחי לוב אך עוקצו המדיני כלפינו מזדקר לעין. (ודוק מכתבי אליך מיום 27.8.52 עמ' א' פסקה אחרונה).

סעיף 3 הנני מקבל הסברתך בקשר לבחירתה של עיראק המיצגת את לוב במזה"ת. אך כשלעצמי הנני מטיל ספק בחשיבות המופרזת בסיחסים לסכסוך הגבולות שבין לוב ומצרים.

סעיף 4 בסעיף הקודם הנך מזכירני וחוזר למזכיר את הגורם הבריטי המכוון את מדיניות לוב החיצונית, ומיד בסמוך הנך מיחס ללוב "חסר רצון להצטרף במלוא המובן למקהלה הערבית". שמא אף כאן יש ליחס את חסר הרצון ואת אי ההצטרפות לליגה – לבריטים דוקא. יתר על כן במדה שקיים "רצון לובי עצמי" בענין זה, האופוזיציה ד"מ, הרי זו תובעת השכם והערב הצטרפותה של לוב למקהלה הערבית.

./.

<u>סעיף 5</u> המסכת העליה בלוב העצמאית - הנה ספלית בלבד. מתוך 35.000 יהודי לוב עלו בתקופת הכבוש הבריטי כ-30.000 נפש ורק כ-2000 נפש מאז התעצמותה של לוב. לוב נשתחררה אפוא מעשרות אלפי עולים יהודים עניים, שרבצו למעמסה על כלכלתה הדלה, כבר לפני התעצמותה. ואם ישראל נשכרה עי"כ, מה טוב! לעומת זאת כשנותרו כ-3500 יהודים עשירים ובעלי אמצעים בלוב, מיד מזדרזת הממשלה ואוסרת על העברת רכוש ללא לובים בכוח החוק. חוק זה פוגע אמנם באיטלקים אפריקאנים ויהודים כאחד, אך מכאן שלוב דורשת מטבע הדברים, כראש וראשונה טובת עצמה. לפיכך, לגבי ענין מעשי של העברת רכוש הנאמד ב-6 מיליון לי"ש השייכים ליהודים שרובם רוצים לעלות לישראל, אין לוב נוהגת, כדבריך, "מעשה ידידות" כלפי ישראל." בדרך זו השיבה לוב את אשר השיבה עיראק מבלי לעורר כנגדה את חמת העולם התרבותי, אלא שלוב זוכה לשבחים אפילו ממך.

על כך יש להוסיף כי "בוועדה להערכת הבתים" יושבים בין היתר ארבעה איטלקים, יוני, מלטני אנגלי, אך אף לא יהודי אחד.

לחובתה של לוב יש לזקוף גם את העובדה הבאה. יהודי טריפולי הנותרים חולשים על מסחר יצואה ויבואה של לוב עד כדי 85% מכלל סחרה של זו. בחדשים האחרונים מכבידים שלטונות לוב במתן רשיונות יצוא ויבוא ליהודים מתוך כוונה לרשת את מקומם. במוקדם או במאוחר נזכה לעליה נוספת מלוב של יהודים מחוסרי אמצעים.

הידיעה ב"אל-אהרם" שנזכרה גם ב"הארץ" כי "סגל ישראל מתצוסף בלוב בחגי ישראל" מופרכת מעיקרה - מוסר קצין העליה בטריפולי. אך הקורא לתומו את דבריך סומך עליך כעל מקור שאין אחריו עוררין - ומשתבש.

נוטה אתה מפעם לראות את הדברים בצורתם הסטאטית ולגרום בושאי מה נאים מעשיה של אומה זו. אם כה ואם כה העמוד לעיל די כדי להצדיק את פסק המסקנות של שה"מ הנזכר.

טענתך כי "נציג ישראל יושב בלוב באופן קבוע". במזכרו למנכ"ל מיום 16.7.52 הבעתי חשש בדבר המשך ישיבתו של מר שילון בלוב. לאחר התייעצות עם מר שילון עצמו, משהיה עתה בישראל הוחלט להקדים רפואה למכה ולהחזיר את נציג ישראל מטריפולי.

בברכה ,

העתקים : מר בתריאל כץ - מנהל חקר
בירות ישראל - אנקרה
שגרירות לונדון
מר ש. דיבון פאריס
מר ס. שילון - טריפולי
מר ס. אליאב - וושינגטון.

שש/שפ.

מספר : ש/4531

תאריך: 10/9/52

ראה : ש/408/453

אל : י. שמעוני

מאת : חקין, טורין

הנדון: לוז - איסור נסיעה ליוגוסלביה

סלך, 13

[illegible] :

DRAFT:

[illegible]

[illegible] :

BY :

[illegible] :

[illegible] :

[illegible] :

סו"ד

ט"ז באב תשי"ב
(8.8.1952)

29/יש

4531/ו

אל: ש. טויל - המחקר, משרד החוץ, הקריה

מאת: יעקב שמעוני, יועץ, השגרירות, ושינגטון.

<u>הנידון:</u> לוב

קראתי בענין את מזכרך מיום 24/7, מס. 4531/ג, המופנה אל פנחס אליאב, ואני מקוה שלא תתנגד אם במקום אליאב, הנמצא בחופשה, אעיר שתי הערות למזכר זה.

א) אני מתפלא לקרוא במזכר הנושא תאריך 24/7 כי ב-3/6 "אסרה ממשלה לוב את עליתם של נתינים לוביים לישראל". הלא לפי מיטב ידיעתי הוכחשה ידיעה זו הכחשה מוחלטת. לפי רדיו ראמאללה ב-7/6 ו"הארץ" מ-8/6 הסבירה ממשלת לוב כי האיסור חל רק על נסיעה לישראל וחזרה וכי אזרחי לוב חפשיים בהחלט להגר לישראל ולא לחזור; ידיעה זו אושרה עוד פעם ב-20/6 על ידי סמ"א. מאין חוזרת פתאום בסוף יולי הידיעה הקודמת? האם נתחדשו ידיעות שנעלמו ממני? מאד אבקש את הסברתך בנקודה זו.

ב) אינני רוצה לשגות באופטימיות יתרה, אך מסופקני אם אפשר לפרש כ"סמנה מבריע לרעה ביחסים בין לוב ובין ישראל" את בקשת ממשלת לוב שעיראק תיצג אותה די פלומטית בארצות ערב בהן אין לוב מיוצגת בעצמה. הרי זו פרוצדורה רגילה וטבעית בהחלט. וכי מי ייצג את לוב? ישראל? בריטניה?

בברכה,

יעקב שמעוני

העתקים אל: מאו"ם
צירות ישראל באנקרה
מר ש. דיבון, פאריס.

ש/4531-2784
24/7/52

יש/לק

FROM מאת

I F O

MAHAV - A. Yaffe

File No. מס. תיק W/4531

S ש 1524

Rec'd נתקבל 3.7.52

DATE תאריך	NO. מס.
29.6.52	H/4531

SUBJECT נושא

Enclosed copy of memo re, the Gov't of Lybia's decision to prohibit traveling to Israel.

REMARKS Secret הערות

RFRD DATE RFRD DATE

MS

DG EAL

TK YL

YHL PE

MIL MSL

EH READING FILE

מדינת ישראל

אל: השגרירות בושינגטון
הקונסוליה הכללית בניו-יורק
מרכז ההסברה בניו-יורק

מאת: מאה"ב, משרד החוץ

ו' תמוז תשי"ב
29 ביוני 1952

4531 / ה

<u>סודי</u>

<u>לוב - אסור נסיעה לישראל.</u>

... ר"ב העתק סקירה מענינת, שנכתבה ע"י מר ש. טויל ממד"ת על החלטת ממשלת לוב לאסור את הנסיעה לישראל, בצרוף נספח.

בברכה,

א. יפה

<u>העתק</u>

הקריה, כ"ה בסיון תשי"ב
18 ביוני 1952
ג/4531

אל: מרכז מז"ח

מאת: ש. מויל

הנידון:– <u>לוב – אסור נסיעה לישראל</u>

ר"ב תרגום נוסח ההודעות שנתפרסמו ב"טראבלוס אל ע'רב" מיום 3 ו–6 ביוני ש.ז. כנדון וכן סכום פעולות נציגי ישראל, הסוכנות וראשי הקהלה היהודית בסדר כרונולוגי.

מאז התעצמותה של לוב מקיימת מצרים עליה לחץ מתמיד להצטרף לליגה. אולם בעוד שעד הבחירות לביה"נ הלובי הראשון עודדה מצרים את האופוזיציה להשיב את השלטון, מתוך תקווה כי משתתפוס זו את רסן השלטון תמהר ותחליט על הצטרפות לליגה, הרי עם הוודע תוצאות הבחירות שנתה מצרים את טעמה ומשתדלת היא להשיג חפצה בדרכים דיפלומטיות באמצעות צירה בבנגאזי.

ציר זה מפתח יחסים תרבותיים, כלכליים, צבאיים ופוליטיים בין שתי הארצות. בחדשים האחרונים יצא הציר הלוך ושוב מבנגאזי לקאהיר ומדי פעם בפעם הזר והכריז כי "המלך אדריס מתמיד במדיניות של שתוף פעולה עם יתר ארצות ערב וכי ענין הכניסה לליגה נמצא כדיון". בד בבד עם הפעולות הדיפלומטיות, אין מצרים מושכת ידה מכל וכל מן האופוזיציה בלוב שהוכתה אמנם שוק על ירך בבחירות לביה"נ הראשון. אך החלה להתנער מתדהמתה להרים ראש ולהשמיע בחוץ קולה. ונראה כי למצרים יד בעדוד יסודות אופוזיציוניים אלו אך, רק במדה שאלו דורשים ומכוונים את כניסתה של לוב לליגה הערבית.

מאמצים אלו של מצרים החלו לשאת פרים: מורים מצריים משמשים בהוראה בכל רחבי לוב, שני שייכים מ–"אל–אזהר" הגיעו לבנגאזי וישמשו בעתיד כמורים באוניברסיטת "אידריס" העתידה לקום ובינתיים משמשים הם כיועצים לעניני חנוך. הקמת חברה לובית מצרית לאכספורט של בשר בקר למצרים נמצאת בדיון. גולת הכותרת בהישגיה של מצרים תחשב החלטתה של ממשלת לוב לאסור נסיעת נתיניה לישראל.

מלשון ההודעה מיום 6 ביוני ש.ז. מסתבר כי אפליה בין הנתינים הלובים אמנם אין באסור זה, אך עקץ בעל משמעות מדינית יש ויש בו. במשך חצי שנה הצליחה לוב לשמור בקפדנות על שתיקה בקשר לעמדתה ליחסי לוב–ערב עד שבאה ההחלטה הנדונה והוציאתה משתיקתה. באסרה על <u>נתיניה כולם</u>, ערבים ויהודים כאחד, לנסוע לישראל הצהירה ממשלת לוב <u>הצהרה מדינית</u> שיש בה כדי להוכיח כי לוב החלה צועדת בעקבות החלטת הליגה לאסור כל מגע עם ישראל. זאת ועוד, בעוד שעד עתה צוידו העולים בתעודת מסע לובית זמנית המשמשת עדיין במקום דרכון, הרי מכאן ולהבא תסתפק הממשלה במתן "תעודת מסע מיוחדת שבוחה יפה לנסיעה אחת בלבד" (סעיף 2 בהודעה הנדונה) ואת תעודת המסע יתן משרד של קצין העליה. לשון אחרת, תיקון זה נועד לשלול אוטומטית נתינותו של כל איש המבקש לעלות לישראל וכזאת נוהגת לוב כ"מתוקנת" שבין ארצות ערב – עיראק. אמנם לפי שעה לא פורסמו הגבלות על הוצאת רכוש, נוסף על אלו הנוהגות לגבי כל לובי היוצא את המדינה ולפי חוקי הארץ רשאי כל עולה להוציא 120.000 מאל השוים ל–700 דולאר בקרוב. אך הגבלות אלו ושכמותן מעין אסור עבינתן של אניות ישראל בטריפולי, עלולות להתפרסם בכל עת, כי לכל התחלה עלול להיות המשך. ומכאן עד השתתפות במצור כלכלי על ישראל – <u>כפסע</u>. בפרסמה אסור זה צעדה לוב צעד מכריע לקראת יתר ארצות ערב, צער רב מטמעות לגבינו שעמו נמוג והולך שביב התקוה כי לוב תבחר לעמוד מנגד בסכסוך ישראל–ערב.

אסור זה נועד לסתום פיותיהם של אנשי האופוזיציה ואיש הרחוב מבפנים וכלפי חוץ מוכיח הוא לארצות ערב כי גם לוב עלתה על דרך המלך, לפחות במה

./.

שנוגע ליחסי ערב-ישראל. ובזה תרומת לוב להדוק הקשרים עם מצרים בפרט ועם ארצות ערב בכלל.

ומכאן למעמדם של שרידי הקהילה היהודית בטריפולי, לאחר האסור הנדון. לוב העניה באוצרות טבע ודלה בכוחות אדם נאבקת קשות על בסוס מעמדה הכלכלי ומעוטת לכוחות טכניים ולהון. תקציבה לשנת 52/53 ספק אם יגיע ל-6 מיליון לי"ש, כולל מלווה והענקות וכידוע יהודי טריפולי חולשים על מסחר יבואה ויצואה של לוב ובינתיים אין להם ממלאי מקום ערביים מקומיים ונשולם יגרום לפגיעה חמורה בכלכלתה של לוב. מסתבר איפוא כי לפי שעה אין בכוונת ממשלת לוב לפגוע במעמדם הכלכלי של יהודי לוב הנותרים. העתונות הלובית הביעה זאת באמרה: "אין אנו רוחשים איבה לאזרחי לוב היהודיים כל עוד נאמנים הם למולדה".

גם עדויותיהם של עולים טריפוליטאניים שעלו בשבועות האחרונים מאשרות, כי הערבים כיום מתיחסים ליהודים יחס של כבדהו וחשדהו ודורשים שתופם במסחר הלובי. נראה כי "ימים טובים" אלו עשויים להמשך עד שערבים מקומיים ישתלטו על עמדות המפתח הכלכליות הנמצאות בידי יהודי טריפולי.

בברכה,

(-) ש. טויל

בל/

נספח: נוסח ההודעה מיום 3 ו-6 ביוני 1952 שנתפרסמו ב"טראבלוס אל-ע'רב" וסכום הפעילות היהודית בלוב.

בטראבלוס אל ע'רב, עתון חצי רשמי של הממשלה הלובית, בגליונו מיום 3 ביוני ש.ז. נתפרסמה הודעה רשמית לעתונות ובה נאמר בין השאר:

"בישיבה השבועית של ממשלתה של ממלכת לוב המאוחדת מיום 29 במאי ש.ז. בראשותו של פתחי בכ אל כח'יא מ"מ ראש הממשלה, דנו בשאלות אדמיניס-טרטיביות ופוליטיות חשובות. בין היתר הוחלט לאסור נסיעת הלובים כולם לישראל".

להלן סכום הפעילות היהודית שבאה בעקבות הודעה זו:

מר שילון, קצין עליה טריפולי, כתב כי ידיעה זו חוללה סערה בקהלה היהודית והפתיעה גם אותו. משברר זאת באופן בלתי רשמי עם פקיד בריטי הממונה על ההגירה והאשרות נענה, כי החלטת ממשלה זו נועדה להפסיק תנועתם של תיירים יהודיים בין לוב וישראל. נסיעות אלו ארכו לעתים 3 או 6 חדשים, דבר שעורר את חמתו של איש הרחוב הלובי שנדמה היה לו כאלו היו אלו עולים החוזרים ומהגרים מישראל ללוב. האמת כי אין לממשלה ולא כלום נגד המשך הגירתם של יהודי טריפולי לישראל. אלא בעוד שעד עתה נתנה הממשלה תעודת נסיעה לכל עולה, הרי שמכאן ואילך תסתפק זו במתן אשרת/יציאה בלבד ותעודת מסע יתן מסרדו של קצין עליה. משאל מר שילון מה יהא על אשרתו שתוקפה יפוג בסופו של חודש זה נענה: "אנו בוודאי נאריך מועד הוקפה של אשרתך. עליך רק להגיש אלינו בקשה בכתב לחדושה". *

בפגישה ב"כ הסוכנות וראש הקהילה היהודית עם סולימאן בכ ג'רבי, מנהל משרד החוץ, אשר האחרון את האמור לעיל, והנה בעוד ששתי שיחות נערכו ביוזמתם של קצין עליה וב"כ הסוכנות, הרי לגבי השיחה השלישית יצאה היוזמה מפתחי בכ אל כח'יא מ"מ ראש הממשלה בכבודו ובעצמו שהזמין אליו לשיחה את ראובן הסאן חברה היהודי של עירית טריפולי. בשיחה אריכה ולבבית מסר הראשון כי אין בדעת הממשלה לאסור הגירה לישראל, אך בגלל המצב העדין בו שרויות ארצות ערב ביחסן לישראל, מצאה ממשלת לוב לנכון לאסור נסיעת תיירים לישראל. כן הביע צערו על התרגשות היהודים וביקש מאיש שיחו להרגיע את היהודים המושבים לעלות ארצה.

וב"טראבלוס אל ע'רב" מיום 6.6.52 פרסמה מחלקת האשרות והדרכונים במשרד החוץ את ההודעה דלקמן:-

"בהודעה רשמית לעתונות מיום 3 ביוני 1952 נמסר, כי הממשלה החליטה בישיבתה מיום 29 במאי ש.ז. למנוע את הלובים מלנסוע לישראל. מאחר שהחלטה זו פורשה פרושים שונים הרחוקים מן המציאות, מבהירה על כן מחלקת הדרכונים והאשרות במשרד החוץ כי ההחלטה הממשלתית:

1) אוסרת על הלובים, ערבים ויהודים כאחד, לנסוע לישראל בהתחשב עם התנאים הפוליטיים הנוכחיים.
2) אינה מעכבת בעד יהודים לוביים לעקור מלוב כדי להתישב סופית בישראל. מחלקת הדרכונים והאשרות במשרד החוץ תצייד כל איש שירצה לעקור בתעודת מסע מיוחדת שכוחה יפה לנסיעה אחת בלבד.

* מתעוררת השאלה עם חדוש אשרה לקצין עליה לישראל, הוא מהכלל ולמד על הכלל כולו יצא. הננו מבררים איפוא אם נושא דרכון ישראלי יורשה בעתיד לבקר בלוב.

/בל

ושינגטון

י"ג באדר חשי"ב
10 במרס 1952

בנ/1/41/9
ארכיון 30

4531/1

אל : מר מ. ששן, מזה"ת

מאת : השגרירות בושינגטון

הנדון: __לוב.__

הריני לאשר בתודה קבלת מכתבך מס. ג/4531, מיום 20 בפברואר, 1952, והחומר הרב והמאלף על לוב.

סקירותיו של מר מאויל הן מאלפות ביותר וממצות את היריעה. אני מקוה כי הערתך ביחס להפצרותיו של מר שילון, חסרות הענין והטעם, מצאו להן אזנים קשובות. כן הרשה נא לי להביע הסכמתי בהצעת מר מאויל בדבר מזוג נציגות הסוכנות וקצינות העליה בטריפולי, כפי שהציגה בתזכירו מיום 27 בפברואר,1952.

קראתי בעתונות הישראלית כי ד"ר ס. ורדי חדש את עבודתו כקצין עליה בטריפולי. הואיל ואני מכיר ומוקיר את ד"ר ורדי אישית, אודה לך אם תעביר אליו דרישת שלום ממני.

אשר לענין התביעות הטריטוריליות של מצרים מלוב הרי בשעתו כתב מר שנער סקירה מאלפה על בעיה זו ובודאי תוכל להוציאה מגנזי החקר.

בדו"ח על השיחה עם דובדבני, מיום 27 בפברואר,1952, מסופר כי יועצו של ראש ממשלת לוב הוא לורד אוכספורד. דומני שלורד זה היה שלישו של הנציב העליון הבריטי האחרון בארץ, ויתכן שבכך יכולה להיות משמעות מעשית עבורנו.

ב ב ר כ ה ,

(פ.א.)

פנחס אליאב
מזכיר שני

FROM IFO מאת

MAZAT - M. Sason

File No. תיק מס.	ש S
W/4531	1522

Rec'd נתקבל 3.7.52

DATE תאריך	NO. מס.
16.6.52	-

SUBJECT נושא

Enclosed copy of letter from Legation in Ankara - Israel-Lybian Relations.

RFRD DATE RFRD DATE

AE MS

DG EAL

TK YL

YHL PE

MIL MSL

EH READING FILE

REMARKS הערות

Secret

הגברי הסגל קריאה

x 1719

סודי

אנקרה, כ"ג בסיון תשי"ב
16 ביוני 1952
אנ/558

אל : מר מ. ששון, מרכז מז"ת
העתק: מנהל מאו"ם
מנהל מב"ר
מר מ. ארזי, קושטא
מר ש. דיבון, פריז
מר מ. בזית, לונדון
מר ע. אליאב, וואשינגטון

מאת: י. מרוז, אנקרה.

הנידון: <u>לוב - מכתבך לציר מס' ב-4631 מ-1.6.52</u>.

משה היקר,

קראתי בעיון רב את מכתבך על רצופותיו, ובשביעת עין ראשונה השתכנעתי מנתונך. אולם, אחרי שקול נוסף נראה לי שדבריך נכונים לכאורה בלבד, בהיותם בנויים לדעתי על הנחה מוטעית. הטעות נעוצה בנסיונך לראות את בעית יחסה של לוב אלינו כבעיה עצמאית, סגורה ותלושה ממציאות משחק הכחות המערבי-ערבי הכללי.

אתה מציין במכתבך, בכך הזכרת כביכול, את אי-הצטרפותה של לוב לליגה הערבית במשך חמשת החדשים הראשונים לתקומתה. אתה מביא עובדה זאת כהוכחה לאי-הרעת יחסים בין שתי המדינות. כן מדגיש אתה את "הרשאיותם" של נמלי המדינה לתנועת אניות ישראליות וכיוצ"ב.

הרשה נא לי להחזירך אחורה לראשית "המשיגר" עם לוב. זכורה לך בודאי האגרת הבריטית הראשונה אשר הוגשה, אם אינני טועה, באמצע אקטובר אשתקד ובה הועלו מאווייה ושאיפותיה של בריטניה לגבי עתידה של המדינה אשר תקום. באותה אגרת הודגש בין היתר כי גם אחרי התעצמותה של לוב יוסיפו כחות הצבא הבריטיים לחנות בה, ובאורח דומה יותר ניתן לאמר כי כוונת הבריטים (קרי המערב) היתה ברורה ומוגדרת לגבי החזקת חבל ארץ זאת כתחנת בינים אסטרטגית, כמחסן פלאי וכו'.

לוב קבלה את עצמאותה במועד מוקדם באופן יחסי, ונראה לי כי אילולא המריבה בין בריטניה לבין הליגה הערבית בכלל ובין בריטניה לבין מצרים בפרט, כי אז לא היתה עצמאות זאת באה על תקומה במהירות כזאת. זכור לך בודאי גם שנעשה נסיון להקדים את המועד לפני התאריך אשר נקבע בהחלטתה של עצרת האומות המאוחדות.

לאור כל אלה נדמה לי כי אין אנו רשאים לראות בלוב סתם מדינה ערבית נפרדת. בדברים "קטנים" מבחינתם גם בודאי לא ישימו הבריטים מכשולים בדרך הרגשת העצמאות והגאוה של המדינה החדשה. על כן לא יעמדו הבריטים על התקנת יחסים בין לוב לבין ישראל, כי מבחינה פסיכולוגית נודע ליחסים ערביים-ישראליים ערך שלילי מגבר בעיני אוכלוסיתה של לוב.

אב/668
16.6.52

ברם בעניינים "גדולים" מנקודת ראותם של הבריטים, כגון צרופה או הצטרפותה של לוב לליגה הערבית, המנוגדת את עצם מטרת הקמתה של המדינה העצמאית בשעה זו, בעניינים אלה חזקה על הבריטים שלא יוותרו. להנחה זאת נודעת לדעתי משמעות נוספת לאור החרפת הסכסוך האנגלו-מצרי.

מכל האמור מסתבר כי אין בשום אופן לראות את יחסי לוב-ישראל כבעיה מדינית נפרדת הנוגעת לשתי המדינות בלבד. כמו-כן אין לראות שאלה זאת כפונקציה אוטומטית של עמדת הליגה הערבית כלפי מדינת ישראל. הבעיה מעקרה בעיה בריטית-ישראלית.

אם הנחה זאת נכונה, כי אז יש לנסות לגשת לפתרונה של הבעיה בדרך המערכת הטבעית. אין זה המקרה הראשון אשר בו מטרתה בריטניה שרות רב את יחסיה אתנו, תוך העלאת קרנה וכבודה של מדינה ערבית. בכל אשר פנינו אל הבריטים עד היום הזה לקראת אינטרבנציה במדינה זו או אחרת הושבו פנינו ריקם. יתכן והגיעה העת לאמר לאנגליה בפה מלא כי משחקם התכסיסי עשוי להביא לידי סכוכים רציניים עמנו.

במשך השנתיים האחרונות עשינו הרבה להעמקתה של הידידות הישראלית-אנגלית המתחדשת. מליצה זאת הפכה לשגרה בשטח היום-יומי של שני הצדדים גם יחד, וכדאי גם כדאי להעמיד מליצה זאת במבחן האש.

אין כל הנ"ל בא אלא להעלות מחשבות. אינני יודע אם מתקבלת הנחתי, ואינני יודע אם זה הרגע המתאים להעלתן.

שלך בברכה,

י. פרוז

מדינת ישראל

אל: מר מ. שלים, השגרירות בושינגטון

מאת: מאה"ב, משרד החוץ

ט' אדר תשי"ב
תאריך: 6 מרס 1952

מס. ה/182/52

מרגבל

מר שילון בטריפולי.
שלך: אר/2/30/7 מ-5.2.52.

הריני מאשר בתודה קבלת מכתבך הנ"ל, בצירוף העתק מכתבו של מר פרלצויג.

אני מקוה, כי ברור לו מעתה, כי שוב אין התערבות הקונגרס היהודי העולמי רצויה.

4531/1

No. 3472 | 11/9/3א

MAR 17 1952

בברכה,

א. יפה

AE EH
DG MS
TK EB
EAL YL
YHL PE
PRESS MSL

READING FILE

מדינת ישראל

אל: ✓השגרירות בושינגטון
הקונסוליה הכללית בניו־יורק
מרכז ההסברה בניו־יורק
נציגות ישראל באו"ם, ניו־יורק
הקונסוליה בלוס אנג'לס

מאת: מאה"ב, משרד החוץ

ס/ר

ח' אדר תשי"ב
5 מרס 1952
4531

1. יחסי לוב־ישראל לאור הבחירות בלוב.
2. המפלגות בלוב.

ר"פ העתקי סקירות בנדון שהוכנו במז"ת.

4531/1

No. 3423 11/4/9/ הנ

MAR 17 1952

בברכה,

א. יפה

AE
TK
EAL
YHL
PRESS
MSL
READING FILE

(5)

<u>סודי</u>

המנהל הכללי

מ. ששון - מז"ת

הנדון: <u>יחסי לוב ישראל לאור הבחירות בלוב</u>.

לקראת הבחירות לבית הנבחרים הלובי הראשון הוכנה במחלקתנו הסקירה הר"ב על הפעילות הפוליטית בלוב בערב הבחירות. הסקירה, שנכתבה ע"י מר שאול טוויל, מתארת את ההתמודדות המפלגתית הפנימית, עמדת הגורמים הזרים המערביים והערביים כאחד והעמולה הבחירות.

מהתוצאות החלקיות הראשונות של הבחירות מתקבל הרושם הברור כי הנצחון יהיה לצדה של המפלגה העומדת כיום מאחרי הממשלה הנוכחית. הנחה כמעט ודאית היא שמפלגת האיסתיקלאל תמשיך להחזיק ברסן השלטון.

אכן הוכיחו הבחירות בלוב כי במדה שקיימים אינטלגנציה ומעמד עירוני משכיל למחצה בעיר טריפולי ובכמה מקומות אחרים - הרי שחוגים אלה הנם חסידים נלהבים של האופוזיציה הלובית הרעשנית.

מעמד הסוחרים בעל האינטרסים הישירים, המעוטים למיניהם הנושאים עיניהם שלטון מתון בלוב, ופעל לכל קיומה של אוכלוסיה גדולה החיה במשטר פאודלי ושבטי מבהק, אכולת בורות ורחוקה מכל תודעה חברתית ולאומית - כל אלה עמדו לימין המפלגה השלטת. למעשה היה זה תקנון הבחירות שעמד לו למונתסר.

תוצאות מערכה זו הנם בעלי משמעות רצינית למדי אם לגוש המערבי ואם לישראל. בעוד שעלית האופוזיציה היתה עלולה לפתוח חזית נוספת במסכת ההתנגשות המערבית-ערבית הרי שנצחון האיסתיקלאל מבטיח למערב במדה רבה תקופה נוספת ממושכת למדי של הבנה הדדית עם השלטון הלובי - הבנה ושתוף פעולה העתידים להיות מגבלים ומופרעים לעתים ע"י פעילות האופוזיציה.

מאידך תפיסת השלטון ע"י האופוזיציה היתה עלולה לפתוח פרק חדש ביחסי לוב והליגה הערבית. על ידי כך היינו עתידים לחזות בהצטרפותה של מדינה ערבית שמינית לחזית האנטי ישראלית. נצחון מפלגת האיסתיקלאל אם כי איננו דוחה כלל וכלל אפשרות כניסת לוב לליגה הערבית, נותן מקום להניח תקופת חוסר הבהירות הקיימת כיום ביחסי לוב וישראל עלולה להמשך.

נראה שיהיה עלינו להמשיך, לפחות בתקופה הראשונה של השלטון החדש-ישן, במדיניות המאופקת והזהירה בה נקטנו עד עתה. טרם הגיעה השעה להפעיל לחץ חזק על לוב לקיים קשרים תקינים עם ישראל. ראוי שלא נכביד על הממשלה המתונה הבאה ונמנע מלהפנות תשומת לב האופוזיציה לנקודות תורפה אשר אין כל ערובה שהממשלה תוכל לעמוד בפניהן.

תוך כדי כך יהיה עלינו להחיש את עלית היהודים הנותרים אשר אינם מבקשים לעלות לישראל. עליתם של אלה קשורה בראש וראשונה בהבטחת העברתו הסדירה של רכוש יהודים אמידים ואמידים למחצה אלה. יהיה עלינו לבדוק כהלכה, בכל המהירות, אפשרות החלפת רכוש בין ערבים ישראליים המבקשים לעזוב את הארץ עם יהודים לוביים.

בד בבד עם פעולות אלה, ובהתאם להתבססות המשטר הנבחר בלוב והשתלשלות המצב במזרח התיכון יהיה עלינו לעמוד על המשמר על מנת ליזום הקמה קשרים תקינים בין שתי הממשלות <u>בבוא העת</u>.

בברכה,

(-) מ. ששון

26 בפברואר 1952

כז' בשבט תשי"ב
22 בפברואר 1952

מרכז מז"ת

ש. טויל

הנדון: המפלגות בלוב לקראת הבחירות לביה"נ הראשון
(19.2.52) (1)*

א. המפלגות בלוב.

רב הוא מספר המפלגות הערביות בלוב בהשואה למיעוט מספר החושבים בה. מפלגות אלו אינן יציבות, דרכן להתפרק ולהתאחד חליפות, להיטמע פו בזו או להעלם כליל. שינויים אלו חלים בפרקי זמן קצרים למדי תוך כדי חדשים אחדים בלבד. להן איפוא אופי של ארגונים או גופים ציבוריים יותר מאשר אופי של מפלגות. שתי תופעות אלו הן אולי תוצאה מדלותה של שכבת משכילים ובעלי הכרה ועוצמה של שכבת בורים ואנאלפבתים בארץ רחבת ידים זו. ונראה ששתיים הן המפלגות החשובות בלוב, מפלגת העצמאות (חזב אל-אסתקלאל) ומפלגת הקונגרס (חזב אל מואתמר אל-ווסני אל-ליבי).

האסתקלאל:-
בראש האסתקלאל עומדים סאלם ביי מונתאר כבן 65. וטאהר ביי קרמנלי, ראש עירית טריפולי. הראשון דודו של מחמוד ביי מונתצר רה"מ הנוכחי של לוב והאחר גיסו. על המפלגה הזו נמנים סוחרים, שיכים פיאודלים וראשי שבטים. מאוהדיה של מפלגה זו הם המעוטים: איטלקים, יוונים, מלטזים ויהודים. מכאן שואבת הממשלה הנוכחית את כוחה. העתון היומי "מרבלוס אל-ע'רב" הוא שופרה של מפלגה זו והוא גם עתונה הרשמי למחצה של הממשלה. תומכים בממשלה הנוכחית שני שבועונים אחרים (2)*

חזב אל מואתמר:
בראש מפלגה זו עומד תעמלן מצויין בשיר ביי סעדאוי, סגנו - המופתי הג' מוצטפא סרואן, ויועצו - מוקרי אבן סראג', יליד טריפולי שהשלם במצרים. החל מינואר 1951 שיקע בשיר סעדאוי מאמצים רבים כדי ליצור חזית אחת נגד הממשלה הזמנית שהתעתדה להתכונן בסוף מרס 1951. ואכן הממשלה הזמנית הלובית שהורכבה ב-29.3.51 עמדה בפני אופוזיציה רצינית. בה משתפים פעולה שרידי מפלגות, ארגונים וגופים המורכבים מאלמנטים חברתיים שונים בתכלית, אלא שהשנאה למשטר הפדראלי מאחדתם. וכך נמנים על האופוזיציה חוגי הפועלים מחוסרי עבודה אנאלפבתיים וחוגי אינטלגינציה המהווים שכבה דקה ביותר בלוב. השבועון "שועלת אל-חוריה" (שלהבת החפש) הוא שופרה של האופוזיציה.

מצעי המפלגות:-
במשך עשר השנים האחרונות היתה זכותו של אדריס אל סנוסי למלוך על לוב מוטלת בספק ושמשה סלע מחלוקת בין מפלגות שונות. כיום הכל מודים במלכותו לפחות כלפי חוץ והמחלוקת בין שתי המפלגות מתבטאה בשני עקרונות יסוד אחרים:-

1. בצורת הממשל של לוב.
2. בזיקת הממשלה למערב או לערב.

./.

---

(1)* סקירה זו הוכנה בעיקר על יסוד עיון בעתונות ערבית לובית לחדשים נובמבר, דצמבר, ינואר. הגליון האחרון שהגיע לידינו היה מיום 21.1.52. וכן על יסוד עיון בקצת דוחותיו של מר שילון, קצין עליה לישראל בטריפולי, אלינו.
על המפלגות בלוב עיין, "מפלגות וגופים מדיניים בצפון אפריקה" (סוכם עד מרץ 1949) מאת פ. שנער כהוצאת החקר.

(2)* על העתונות הערבית בלוב תצא סקירה מיוחדת.

1. צורת הממשלה של לוב. ב־3.12.50 החליטה האסיפה המכוננת בין היתר כי צורת הממשל תהיה פדראלית ושויון ישרור בין שלושה אזורים וכן שלוב תהיה ממלכה חוקתית דמוקרטית תחת כתרו של אדריס 1. מוחמד מונתצר וחבריו בממשלה הנוכחית טורחים להגשים הלכה למעשה את החוקה שאושרה ב־7.10.51 ע"י האסיפה המכוננת. לעומתם מתנגדת האופוזיציה לצורה זו של ממשל, כופרת בה ובתולדותיה - מחד ומאידך דוגלת היא באחוד מלא של קירנייקה, טריפוליטניה ופזאן. נראה כי תכנית מצהרת זו לאחוד לא יצאה מכלל סיסמא גרידה, הואיל וכניסתו של בשיר סעדאוי מנהיג האופוזיציה למערכת הבחירות היא למעשה הודאה בחוקה הפדראלית שתקנון הבחירות אינו אלא תולדה אחת ממנה. ולפי חוקה זו, כל שינוי בחוקה דורש הסכמה מפורשת של כל שלושת הגלילות. לפיכך, כבוש השלטון ע"י סעדאוי בבחירות הקרובות לא ייפה כוחו לבצע אוטומטית האחוד המוצהר. זאת ועוד. התכנית המצהרת לאחוד מלא אינה מציאותית ואין לה על מה שתסתמוך, הואיל ושלושת הגלילות שלוש מדינות הן, הנבדלות מבחינה גיאוגרפית פיזית - קירנייקה היא חצי אי שגבול מדברי נרחב מבדיל בינו ובין טריפוליטניה ומבחינת ההתפתחות החברתית - תושבי פזאן בדוים נודדים הם, בעוד שרוב תושבי קירנייקה הם בדוים דוננים למחצה, ואלו תושבי טריפוליטניה, רב בהם היסוד העירוני.

2. זיקה למערב או לערב. הממשלה הנוכחית מכירה בעובדה כי ארצה היא המדינה העניה ביותר במזה"ת וכי זו היא ארץ חקלאית מחוסרת מחצבים ומקורות גלם אחרים. הואיל וכך, חותרת היא לקבל סיוע מלא ממעצמות המערב על מעלותיו, חסרונותיו וסייגיו ולהתעלם אם אפשר מארצות ערב ולהתחמק מסבך בעיותיהן, מתוך ידיעה ברורה כי אלה לא תוכלנה לסייע בידה סיוע ממשי בשטח חיוני זה.

לעומת זאת גורסת האופוזיציה תורת ההסתפקות במועט באמרה, יפה הצטרפותנו כחברה שמינית בליגה דלת אמצעים - תוך שמירת עצמאותנו, מהצטרפותנו למערב עשיר אמצעים - תוך אבוד עצמאותנו. כי סיוע כלכלי מהמערב יש עמו שעבוד כלכלי ומדיני ומוביל למסירת בסיסים צבאיים לכוחות המערב וכמוהו כוותור על עצמאותנו הרבה.

<u>תעמולת בחירות:-</u>

תעמולת הבחירות משני הצדדים גדלה והולכת עם התקרב יום הבחירות.

האופוזיציה עושה פירסום רב לעובדה שצבאות בריטים אמריקאים וצרפתים חונים עדיין בכל חלקי לוב גם לאחר הכרזת העצמאות, והיא מטעימה כי עתידים צבאות אלו לחנות בלוב לאורך ימים, כשם שהבריטים נשתהו במצרים ודחו יציאתם ממנה במשך עשרות שנים ועל כן נאלצים המצרים ללחום בהם עתה כדי לגרשם מארצם. מכאן שעצמאות לוב מעיקרה אינה אלא פיקציה. חיזוק להשקפתה זו מוצאת האופוזיציה בעובדה שבריטניה שלחה את קירקברייד אומן ירדן להיות אומנה של לוב. ושוב, מכאן כי לוב היא מושבה בריטית בצפון אפריקה כירדן במזה"ת.

ובעניני פנים טוענת האופוזיציה כי חופש הדיבור נעשה פלסתר במדינה וראיה לכך תשמש העובדה שמפלגת הקונגרס בקשה רשות מהשלטונות לחוג ברב פאר את 21 בנובמבר יום הזכרון להחלטת או"ם על עצמאות לוב ומבוקשה לא ניתן לה. כך אין שופרה של האופוזיציה שוכח להזכיר שמותיהם של אותם שייכים שאימת פטורים ממשרותיהם עליהם, הואיל ואין הם הולכים "בתלם" ואת השחיתות בחצר המלך בבנגאזי בהציעו משרות שמנות לעושי דברו. בשיר סעדאוי יודע כנראה לנצל יפה מרירותם של ההמונים ולתלותה בחוסר המעש של הממשלה הנוכחית. הכלל - מנהיג האופוזיציה מיטיב לדבר אל לב ההמונים ורבים הנוהים אחריו.

./.

עיון בעתונות הפרו-ממשלתית בלוב מעלה רשימה ארוכה של חטאים התלויים לו לסעדאוי מאחוריו כקופה של שרצים. לא היה זרם פוליטי חדש בלוב שסעדאוי לא היה נושא דגלו, דרך משל, הוא היה אבי ההצעה לשלטון פדראלי בלוב וחזר בו, מכאן ש"הפכפכך" הוא. אין שוכחים לו את בקשתו ממצרים להתערב בעצרת או"ם ולדחות מועד עצמאותה של לוב - מכאן "ששכיר הוא האיש ומרגל מסוכן". סיוריו על פני אוצות תבל, עריכת סעודות הבראה למאתים אורחים ונכבדים מדי לילה בלילה ובמשך כל צום רמד'אן, רכושו בקהיר ובטריפולי, קניית קולות הבוחרים בכסף, מעידים הם כי זרים מממנים תוצאותיו. ומכאן טוענים מתנגדיו שאין טובת המדינה לנגד עיניו של סעדאוי, אלא אל הכסף והשלטון פניו גם אם יגרמו לחורבן המדינה. ומי לידינו יתקע - טוענים כנגדו בעתונים - שתאוות השלטון לא תעבירנו על דעתו למסור בסיסים לזרים?

הקיצור, ניכרים דברי אמת בטענה כי ריב אישי ממלא תפקיד נכבד ביותר בהתנצחות שבין שתי המפלגות, ואלו היטיבה הממשלה לספק את יתר השלטון של סעדאוי, כי אז היתה זוכה באישיות חזקה בעלת השפעה רבה על המונים - מחד ומאידך נוטלת היתה במדה רבה מהקונגרס את הרוח החיה שהודות לה התעצמה אופוזיציה זו והיגיעה ביום למה שהגיעה.

ב. <u>פעילות זרים:</u> -

<u>בריטניה:</u> - כל אחת משתי המפלגות מקבלת השראתה ממקור אחר. הפקידות הבריטית האזרחית שנותרה בלוב משתדלת אמנם שלא להתבלט בחיים האזרחיים ולמעשה מחזיקה בכל עמדות המפתח שהיו בידה לפני עצמאות לוב. הכרעות חשובות בעניני לוב נופלות רק לאחר התייעצות עם המומחים הבריטים הנוגעים בדבר ואלו שוקדים ללמד את תומכי הממשלה הנוכחית הלכות מדינה וטכסיסי ממשלה.

<u>מצרים:</u> - עם פרוץ המשבר האנגלו-מצרי בענין הסואץ, הגבירה מצרים את פעילותה הפוליטית לאורך חופי צפון אפריקה. וקל לעקוב אחר השינוי שחל בתעמולה המצרית בעקבות פעילות זו. עד אוקטובר 1951 טענה מצרים כי החוט המשולש: מצרים - סודאן - קירנייקה, הם יחידה כלכלית טבעית אחת. קירנייקה סיפקה בשר למצרים ומצרים לקירנייקה - צורכי מסחר. ואכן בתקופה העתיקה - יוון, רומא וביונץ, היתה קירנייקה מסופחת למזרח בעוד שטריפוליטניה סופחה למערב. אולם מאוקטובר 1951 ואילך טענה מצרים לאיחודה המלא של קירנייקה עם טריפוליטניה כיחידה אדמיניסטרטיבית אחת ובכך חזקה את טענתה שיש להוציא הצבאות הזרים מלוב כלה. לרשות תעמולה ברוח זו העמידה מצרים את רדיו קהיר ועתונות מצרים. בלוב גופה מנצח על המלאכה מנהיג האופוזיציה המוצא עזרה רבה בגולי לוב במצרים שחזרו לארצם וכן בצעירים מצרים המשמשים כהוראה בלוב. פעולות אלו מממנת מצרים בסכומי כסף ניכרים למדי. מעניינת העובדה כי הנציג הקונסולרי המצרי בקירנייקה הוזמן אל המלך אידריס שאיים עליו בגרוש מארץ כהונתו. אם לא יחדל מתעמולתו הפוליטית. עובדה זו מוכיחה שמצרים מחפשת דרכים וצנורות תעמולה נוספים להגביר השפעתה בלוב.

<u>איטליה:</u> - זו משחקת משחק כפול. סכומי כסף ניכרים נשלחו על ידה לסאלם ביי מונתצר - מחד ובאותה שעה עוגבת היא על מצרים ומהדקת את קשריה הדיפלומטיים והמסחריים עמה. פעילות אמריקנית וצרפתית בשטח זה אינה ידועה לנו.

ב. <u>יום הבחירות לוב</u> (1) *

ה-19 בפברואר 1952 נקבע כיום הבחירות לביה"נ הלובי. הבחירות תהיינה אישיות סודיות ותמשכנה יום אחד בלבד בשלושה חלקי הפדרציה הלובית. ובפעם הראשונה ילכו הבוחרים לקלפי לבחור בממשלה הרצויה להם.

(1)* עיין נספח: לקט נהוך חוקתה הפדראלית של לוב.

לצורך זה נקבעו 200 תחנות קלפי בשלושה חלקי הממלכה עבור מספר משוער של כ־400.000 בעלי זכות בחירה, כולל גברים בלבד מבני 21 שנה ומעלה מתוך אוכלוסיה של 1.150.000. לנשים אין זכות בחירה בלוב. כדי להבטיח סודיות הבחירות נקבעו בכל תחנה קלפי מספר ארגזים כמספר המועמדים לבחירה באותו אזור. באזור עירוני ייצבע כל ארגז בצבע שונה וישא את שם המועמד. באזור כפרי בו רוב הבוחרים אנאלפבתיים הם, ינקוב הבוחר בשם המועמד בו הוא רוצה לבחור, בפני פקיד הרישום ובנוכחות הוועד המפקח ודיו. רשימת המועמדים לביה"נ הראשון בלוב כוללת שמות של 141 אנשים הנאבקים על 55 מקומות. מצפים למלחמת בחירות חריפה בטריפולי, ובשתיים שלוש ערים נוספות אחרות בטריפוליטניה. אך בערי השדה רישומה של זו לא יהיה כנראה ניכר. מאחר שההכרעה בפי לבחור מסורה לידי ראש השבט וזו קבועה ועומדת אם לטובת מונתצר או לטובת מנהיג האופוזיציה בשיר סעדאוי. ידוע כיום כי בקירנייקה מובטח רוב מוחלט למונתצר חוץ מדרנה העיר שבה התעצמה האופוזיציה. ובטריפוליטניה – ראש מפלגת האסתקלאל סאלם ביי מונתצר הוא המנצח על מלאכת הבחירות. אך כנראה שבטריפולי הבירה תזכה מפלגה הקונגרס ברוב ניכר. כך ניכר כוחה של האופוזיציה בערים מטראטא, הרתונה וסני וליד. השלטונות נקטו בכל מקום באמצעים כדי לשמור על הבטחון והסדר ביום הבחירות. מעם זה גורש למצרים בנו של סעדאוי שהינו נתין סעודיה.

<u>היהודים והבחירות:</u>–

תקנון הבחירות אינו שולל את זכות הבחירה מיהודים לובים. מספר בעלי זכות הבחירה היהודים בלוב נאמד בכדי 500 בוחר – בטריפוליטניה ובכדי 60 – בבנגאזי. אלא שבפרשה זו נפלגו ראשי מפלגת האסתקלאל עצמם. טאהר קרמנלי חזר ושינן באזני חבריו היהודים: מה לכם ולצרה זו? היטיבו אם לא תתערבו בסכסוכי הערבים. לעומתו האיץ סאלם מונתצר בראשי הקהילה לזרז את הציבור היהודי לקחת חלק בבחירות "נגד הקיצוניים". מתוך שיקול שכמה מאות קולות יהודים ובטריפולי, עלולים לשנות את יחסי הכוחות לטובת האסתקלאל. מושפעים ממחלוקת זו התיחסו היהודים באדישות לבחירות ונהגו שב ואל ואל תעשה. נראה שרק מעטים מיהודי טריפולי הבטיחו לעצמם זכות בחירה לביה"נ. לעומתם, עשרות יהודי בנגאזי ישתתפו בבחירות בגלל קשריהם הטובים עם המלך אידריס הראשון.

<u>הערכה</u>. –

המחלוקת בין שתי המפלגות בשאלת מדיניות החוץ הלובית, הסיחה את הדעה מהמחלוקת הפנימית בין טריפוליטניה וקירנייקה. פזאן הבדווית הולכת עדיין אחר הצאן ואין היא נושאת פניה לשלטון או לפקידות גבוהה. אך שונה הדבר לגבי קירנייקה, אמנם 70 אחוז מתושבי קירנייקה הם בדויים נודדים למחצה, אך שתי שנות שלטון בית מאז אוקטובר 1949 – שינו את פני הדברים וקירנייקה נושאת גם היא את נפשה לשלטון. שיחק לה המזל ובה שוכן כבוד מלך לוב אלא שטריפוליטניה עולה עליה בהרבה במספר תושביה ובהכשרת אנשיה לטפל בענינים לאומיים ובינלאומיים. קירנייקה ורטיפוליטניה, אסתקלאל וקונגרס, למי מהם יהא השלטון? כל צד מאמין בכוחו ובטוח כי בבחירות שיתקיימו ב־19 בפברואר ש.ז. יתפוס הוא את רסן השלטון. בין כך ובין כך, השיבותה של לוב כבסיס סטראטיגי בצפון אפריקה רבה מאד וגורל צבאות המערב בה מושפע רק מעט מאד מיחסן של שתי המפלגות לשאלה זו (1)*. לפיכך נוח הוא למערב אם הממשלה הנוכחית תחזור ותזכה בשלטון. אך גם אם יגיע בשיר סעדאוי לשלטון מצפה המערב כי הלה יתפקח בעוד מועד ויפנה גם הוא למערב בבקשת סיוע כספי וטכני לארצה, לפחות בשנים הקרובות, שנים בהן תצעד המדינה הצעירה את צעדיה הראשונים.

---

(1) * על חשיבותה של לוב מנקודת ראות ישראלית, עיין סקירה ליחסי ישראל־לוב מיום 20 בינואר.

<u>ס ו ד י</u>

1) הלשכה (לידיעת המנהל הכללי ו[illegible]רץ)
2) היועץ לענינים מיוחדים

(22) /י׳

היועץ המשפטי

הנדון: <u>לוב.</u>

הנני מתיחס למכתבו של ה' שרון מ-20 בפברואר 1952, אליו צורף קטע ממכתבו של מר שילון.

כל הענין בטעות יסודו. אינני מאמין כי ציר בריטניה בלוב אמר לה' שילון, כי "פנו אלי ממשרד החוץ בלונדון ובקשו שלוב תכיר בישראל".

ההתכתבות בין ממשלת אנגליה וממשלת ישראל נמצאת בי.נ. 445. ב-21 בדצמבר הביעה הצירות הבריטית ~~את תקוות~~ ממשלת ה.מ., כי ממשלת ישראל תמצא אפשרות לאשר את קבלת האגרת הלוביית וע"י כך להעניק הכרה לממלכה המאוחדת של לוב. בתשובה מה-30 בינואר 1952 כתב משרד החוץ, כי ממשלת ישראל מוכנה להביט בעין יפה על הכרת במדינה החדשה, אולם טרם קבלה כל אגרת מממשלת לוב כפי שנאמר באגרת הצירות. לבסוף שאלנו מתי אנו עלולים לקבל אגרת זו.

לפני מסירת האגרת הישראלית ב-25 בינואר, נאם מר אבן נאום בועידת אר-חוק של העצרת, אשר נוסחו המלא התפרסם בי.נ. שנ"ל. מכתבו של הא' שילון מזכיר "את הכרת אינדונזיה בישראל" (דבר אשר לא היה ולא נברא) אמנם קיים דמיון בין המצב לגבי לוב והמצב לגבי אינדונזיה בראשית שנת 1950. בתשובה לשאלה מה-5 בינואר 1950 אל מנהל מח' מערב אירופה כתבתי בין היתר:

" 2. לא בא בחשבון בשום פנים שמדינת ישראל תבקש הכרה כל שהיא מטעם ממשלה [illegible] אינדו-נזית. מדינת ישראל קמה ב-15 במאי 1948. היא נתקבלה כחברה באומות המאוחדות ב-11 במאי 1949...

3. מדינה חדשה עם תקומתה מקבלת את העולם כפי שהיא מוצאת אותו. אין היא צריכה להכנס לעובי הקורה של סכסוכים בינלאומיים קודמים. בשביל אינדונזיה ישראל היא מדינה ככל יתר המדינות. ממשלת ישראל בלבד תחליט אם להכיר במדינה החדשה הזאת. היא אינה נדרשת אפילו לחשוב אם מבחינתה רצוי שממשלת ישראל תבקש הכרה מטעם אינדונזיה".

אותו הדין חל גם לגבי ממלכת לוב.

./.

כתוצאה מחות הדעת הנ"ל נשלח ב־9 בינואר 1950 המברק הבא אל ד"ר מוחמד חטה, ראש ממשלת אינדונזיה:

MM7429 I have the honour to inform your excellency that the Government of Israel has decided to grant full recognition to the United States of Indonesia and to its government stop I gladly avail myself of this opportunity to express to your excellency my sincere good wishes for the prosperity of your State and the assurance of my highest consideration. Moshe Sharett Minister for Foreign Affairs.

מר שילון מרעה, אפוא, באמרו כי אינדונזיה הכירה בישראל.

ברור שכל מי שרוצה להכנס למו"מ בדבר הכרה צריך להיות בקיא לפחות בפרק היסטורי כה חדיש כמו זה של ההכרה במדינת ישראל. יש לצפות לכך, שמי שיקח על עצמו להשיב למר שילון, יעמידהו על טעויותיו המצערות האלו.

העתקים אל: 1. מר שרת, מז"ח.
2. צירות אנקרה
3. " איסטנבול
4. מב"ר
5. קונסוליה
6. מאה"ב
7. שגרירות ואשינגטון(לשגריר ומר אליאב)

כה' בשבט, תשי"ב
21 בפברואר, 1952

4531/1

No. 3108 /30/ד/ ר״ל

MAR 10 1952

AE EH

DG MS

TK ED

EAL YL

YHL PE

PRESS MSL

READING FILE

חברי המעגל קריאה

מדינת ישראל

אל: השגרירות בושינגטון

מאת: מאה"ב, משרד החוץ

ה' אדר תשי"ב
תאריך 2 מרס 1952

מס' ה/ 1531

ס/9

הכרת ישראל־לוב.

— ר"ב העתק קטע ממכתבו של מר שילון, קצין העליה בלוב, שהועבר אלינו ע"י מז"ת.

ראוי לציין כמה נקודות: —

1. הורינו את מר שילון להימנע מלפעול בענין הכרת לוב בישראל להלוטין.

2. אשר להערתו של קירקברייד, שעמדת מצרים התערערה — מכאן נראה שהמצב אחרת בכל אופן עתה לאחר כל מה שקרה בינתים במצרים.

3. מענינת הערכתו של קירקברייד את האופוזיציה בטריפולי, הערכה שנתבדתה, האופוזיציה זכתה בכל 5 המקומות של העיר טריפולי, ולמרות מאסר סעדאוי והרחקתו הוכיחה עצמה מאורגנת יותר מרבית האופוזציות שאנו מכירים בעולם הערבי, אם גם המספר של צירים שהעבירה לפרלמנט הוא קטן.

4. הערכתו של קירקברייד את סיכויי השלום בין ישראל לערבים נראית לי, והיא מזדהה עם דעות אחדים מן המומחים שלנו, באמרו כי לא על הבן הקטן לעשות את הצעד הראשון. ואכן על מצרים לתת את הטון, וכל המו"ם עם השאר הוא במדת מה לחץ, תימרון ובמקרה הטוב ביותר — הסכמי משנה.

מה דעתכם על כך?

5. היועץ המשפטי של המשרד מעיר כמה הערות יסוד לגבי דבוריו של מר שילון בדבר הכרת לוב בישראל במזכרו מיום 21.2.52 שהעתקו נשלח לשגרירות בושינגטון. לא לוב צריכה להכיר בישראל, אלא ישראל בלוב וזו היתה השאלה בצירוף בעית החלפת נציגויות רשמיות. על זה דובר ואף נכתב בינינו לבין הבריטים.

בברכה,

א. יפה

העתק: הקונסוליה הכללית, ניו־יורק
מרכז ההסברה, ניו־יורק
נציגות ישראל באו"ם, ניו־יורק
הקונסוליה בלוס אנג'לס

צ. מ. 0903

מרכז מז"ת

ש. טויל

הנדון: **הכרת ישראל־לוב - שיחת מר שילון קירקברייד.**

להלן קטע מתוך מכתבו של מר שילון אלינו מיום 13.2.52 בנדון.

"בראשונה הבעתי לו את תנחומי למות המלך (את שמי חתמתי בספר בצירות הבריטית לפני כמה ימים). הוא אמר שזה היה זעזוע קשה לכלם.

לשאלתי כיצד הוא מרגיש כאן, ציין כי עליו לעבור לעתים קרובות מרחקים גדולים בין טריפולי ובנגזי ואגב כך העיר, כי לדעתו אין הפרובינציות מרגישות בעובדת האחוד.

הוא שאל אותי מה מצב העליה לישראל כיום, ומה מספר יהודי לוב. עניתי לו כי מספר יהודי לוב הוא בין 4000 ל־4500. מהם מתכוננים לעלות לארץ מ־1000 עד 1500 איש. עד עתה עלו העניים בעיקר, ואם היועצים הבריטים יעזרו יוכלו גם עשירים לעלות. ובקשתיו לסייע בפתרון בעיה זו של מתן רשות לעשירים להעביר את כספם.

אחר הוא אמר: פנו אלי ממשרד החוץ בלונדון, ובקשו שלוב תכיר בישראל ושאתה תמונה כאן בנציגה של ישראל, הנני מבקשך לכתוב את דעתי בצורה בלתי רשמית למר שילוח במשרד החוץ, כי עדיין לא הגיעה השעה לכך. באשר אם נלחץ על לוב שתכיר בישראל, היא תעשה זאת, אבל אח"כ יתקיפוה המצרים, אמנם לוב אינה אוהבת את מצרים אבל מפחדת היא ממנה, ולאחר שתבואנה התקפות המצרים, עלולה לוב הרגישה להיסוג מעמדתה, ולבטל את הכרתה. והמצב יהיה גרוע יותר מאשר עכשיו. הנה השקפתי לפני כמה ימים מחלוני על האניה הישראלית שלקחה אתה עולים לארץ, ואני חושב שזוהי המדינה הערבית היחידה העצמאית שבחופיה עוגנות אניות ישראליות. וכן הנה כיום אתה עובד כאן בקשר לעליה, ומי יודע אם אחרי התקפות לחץ של מצרים על לוב תוכל אתה להשאר כאן, ואם עוד תוכלנה אניות ישראליות להמשיך לבוא לכאן. משמסרתי לו את הקטע ממכתבו של הציר הבריטי בת"א למשרד החוץ, (שהעתקתי מסקירתו של מר ש. טויל ליחסי לוב ישראל) העיר הוא communications ? מעולם לא היו ללוב Communications עם ישראל. עניתי אתה מכיר יפה את הבעיות במזרח, הכרתי שמדינה ערבית אחת תעיז לצעוד צעד ראשון ולהכיר בישראל וכמוה תנהגנה גם יתר מדינות ערב. וכשמצרים תמצא עצמה מבודדת תאלץ גם היא להסוג מעמדתה הנוקשה. הוא ענה: ככה טענו תמיד, אך כאשר עבר הירדן עשתה כמה צעדים, לא באו אחרים אחריה, היא רק הותקפה ע"י חברי הליגה ונאלצה לסגת, אמרתי יתכן שלו היה לעבה"י יותר אומץ לב, היתה סוף סוף פורצת את מעגל הקסמים. ועתה עם התעצמותה של ממשלת לוב יש לעשות את הצעד הזה, והזכרתי לו את הכרת אינדונזיה בישראל. הוא ענה: כן, צריך שימצא מישהו שיעשה צעד ראשון, אבל אין לבקש מהבן הצעיר ביותר במשפחה שדוקא הוא יהיה הראשון שיכיר בישראל. ואני מבקש ממך שתעביר דעתי זאת למר שילוח. וכשהעירותי לו שנית על מכתבו של הציר הבריטי בת"א, הוא השתמט ממתן תשובה. אמרתי כנראה שישנן שתי השקפות שונות בקשר לזה, כמו שהיו פעם ביחס לפתרון בעית ארץ ישראל ולבסוף נוכח העולם שהשקפתנו צדקה.

הוא אמר: כן. ישנן השקפות שונות - ומיד אחרי זה: אני הייתי היחידי שהתנגדתי ליסוד הליגה הערבית, אמרתי לאידן שאם אנו מאחדים את הערבים, הם יתאחדו מחר נגדנו וחששותי נתאמתו. זהו כיום גוף אנטי־בריטי. אמרתי לו: ועתה לוב תכנס לליגה הזו. הוא ענה: אין זה ודאי כלל וכלל. לעתה עתה אלה רק דבורים. אבל עוד אין זה ודאי ומוטל בספק גדול. הזכרתי לו את ההזמנה ששלחה מצרים למלך אידרים לבקר בה. הוא ענה: כן, הוא הודה להם על ההזמנה, אבל אין

./.

זאת אומרת שהוא יבקר שם. גם אני מקבל הרבה הזמנות, אבל אינני מבקר אצל כל המזמינים. ובכלל הוא חושב שעמדת מצרים התערערה עתה הרבה במזרח, בקשר להצעה מעצמות המערב לארגון הגנה המזרח התיכון. מצרים ענתה בשלילה ויתר המדינות הערביות מתנגדות לה. ולהערתי שהממשלה הסורית הסכימה להצעת מעצמות המערב היתה צריכה להתפטר, ענה: נכון, אבל אף ממשלה ערבית לא ענתה על ההצעות בשלילה חוץ ממצרים.

אמרתי לו: כחה של האופוזיציה הוא כנראה גדול בעיר טריפולי, והיא כנראה מקבלה השראה ממצרים. הוא ענה שאינו חושב שהאופוזיציה תצליח להעביר את חמשת מועמדיה בטריפולי. הנה לאחר מאסרו של בן סערטורי - מנהיג הקונגרס - היה שקט, ולא קרו כל הפגנות.

ושוב חזרתי לשאילת ההכרה אמרתי: אני מקוה שאתה כבעל נסיון גדול במזרח, תווכח שדוקא עתה לאחר מכתה הראשונה של מצרים בשלו כבר התנאים להכרה בישראל - הוא לא ענה לדברי ואמר אני מבקש ממך שהעביר את השקפתי למר שילוח.

השיחה היתה ידידותית, ולמרות הבשורה הבלתי נעימה שלו - היתה האוירה אדיבה מאד, לא ג'נטלמנית סתם סמו של סיר בלאקליי קודמו, אלא טון הגון, וישר היה בדברו אלי. וכשנפרדתי ממנו אמר: "תוכל תמיד להתקשר אתי, ושמח תמיד לבקורך אצלי".

בכבוד רב,

(-) מ. שילון"

בברכה,

ש. טויל

הפוצה: מנכל
היועץ לענינים מיוחדים
אנקרה
אסטנבול
מב"ר (2)
משפטים
קונסולרית
אה"ב (2) לשגריר
פ. אליאב

כג' בשבט תשי"ב
19 בספטמבר 1952

אל: מר ב. אליאב

AE

4531/1

No. 2762 | 30/7/2

FEB 29 1952

EH
MS
TK
EAL
YL
YHL
PRESS
MSL

READING FILE

אלשבה (לידיעת המנהל הכללי ושר החוץ)
היועץ לענינים מיוחדים - מר ראובן שלוח
מ. ששון - בונ"ת.

רצוף בזה המבאר קטע ממכתב של מר שילון. בציגנר בלוג, בדבר שיחתו עם הציר הבריטי מר קירקברייד.

הנני מציין בצער כי שוב מוצא מר שילון צורך לפעול בענין הכרת לוב בישראל וזאת בנגוד להוראות שבידו. מכל מקום אפילו "הטעם הטוב" היה מחייב שלאחר הרמז הברור מצד מר קירקברייד בנדון - יפסיק שילון ללחוץ על הציר הבריטי.

לא אחת כתבתי על פרשה זו ודומיה, לשילון. אמנם, כשלעצמי, מעריך ומכובד שילון ומטעם הנני מתעתד לנקוט לשון בהירה ביותר, אך יחד עם זאת הריני מזהיר וממליץ כי המנהל הכללי יטול בהזדמנות זו וישגר נמה מליה לשילון.

בברכה,

[signature]

מס/חס

כ"ד בשבט תשי"ב
20 בפברואר 1952

סודי

מרכז מז"ת

ש. טויל

<u>הנידון</u>: הכרת ישראל-לוב - שיחת מר שילון-
קירקברייד.

להלן קטע מתוך מכתבו של מר שילון אלינו
מיום 13.2.52 בנדון.

"בראשונה הבעתי לו את תנחומי למות-המלך
(את שמי חתמתי בספר בצירות הבריטית לפני כמה
ימים). הוא אמר שזה היה זעזוע קשה לכולם.

שאלתי כיצד הוא מרגיש כאן, צויין כי עליו
לעבור לעתים קרובות מרחקים גדולים בין טריפולי
ובנגזי ואגב כך העיר, כי לו עצמו אין הפרובינציאליות
מפריעות בעבודת האחוד.

הוא שאל אותי מה מצב העליה לישראל כיום,
ומה מספר יהודי לוב. ענייתי לו כי מספר יהודי לוב
הוא בין 4000 ל-4500, מהם מתכוננים לעלות לארץ
מ-1000 עד 1500 איש. עד עתה עלו העניים בעיקר,
ואם היועצים הבריטים יעזרו יוכלו גם עשירים לעלות.
ובקשתיו לסייע בפתרון בעיה זו של מתן רשות לעשירים
להעביר את כספם.

אחר הוא אמר: פנו אלי ממשרד החוץ בלונדון,
ובקשו שלוב תכיר בישראל ושאלה המונה כאן בבעייה
של ישראל, הנני מבקש לכתוב את דעתי בצורה בלתי
רשמית למר פילוט במשרד החוץ, עדיין לא הגיעה השעה
לכך. כאשר אנו בלחץ על לוב שתכיר בישראל, היא תעשה
זאת, אבל אח"כ יתקיפוה המצרים, אמנם לוב אינה
אוהבת את מצרים אבל מפחדת היא מפניה, ולאחר שתבואנה
התקפות המצרים, עלולה לוב מרגישה להיעזב מעמדתה,
ולבטל את הכרתה. והמצב יהיה גרוע יותר מאשר עכשיו.
הנה השקפתי לפני כמה ימים שהלכו על האניה הישראלית
שלקחה אתה עולים לארץ, ואני חושב שזוהי המדינה
הערבית היחידה העצמאית שבאפריקה עוגנות אניות ישראליות. אם
וכן הנה כיום אתה עובד כאן בקשר לעליה.
ומי יודע אם אחרי התקפות לחץ של מצרים על לוב
תוכל אתה להשאר כאן, ואם עוד תוכלנה אניות ישראליות
להמשיך לבוא לכאן. כשספרתי לו את הקטע ממכתבו של
הציר הבריטי בת"א למשרד החוץ, (שהעתקתי מסקירתו
של מר ש. טויל ליחסי לוב ישראל) העיר הוא
Communications מעולם לא היו ללוב ?Communications

6

./.

עם ישראל. עניתי אתה מכיר יפה את הבעיות במזרח,
הכרתי שמדינה ערבית אחת תעיז לצעוד צעד ראשון
ולהכיר בישראל וכמוה תנהגנה גם יתר מדינות ערב.
וכשמצרים תמצא עצמה מבודדת תאלץ גם היא להסוג
מעמדתה הנוקשה. הוא ענה: ככה טענו תמיד, אך כאשר
עבר הירדן עשתה כמה צעדים, לא באו אחרים אחריה,
היא רק הותקפה ע"י חברי הליגה ונאלצה לסגת. אמרתי
יתכן שלו היה לעבה"י יותר אומץ לב, היתה סוף סוף
פורצת את מעגל הקסמים. ועתה עם התעצמותה של ממשלת
לוב יש לעשות את הצעד הזה, והזכרתי לו את הכרת
אינדונזיה בישראל. הוא ענה: כן, צריך שיעשה מישהו
שיעשה צעד ראשון, אבל אין לבקש מהבן הצעיר ביותר
במשפחה שדוקא הוא יהיה הראשון שיכיר בישראל. ואני
מבקש ממך שתעביר דעתי זאת לפר שילוח. וכשהעירותי
לו ענית על מכתבו של הציר הבריטי בת"א, הוא השתמט
ממתן תשובה. אמרתי כנראה שישנן שתי השקפות שונות גם
בקשר לזה, כמו שהיו גם כיום לפתרון בעית ארץ-
ישראל ולבסוף נוכח העולם שבעמדתנו צדקנו.

הוא אמר: כן, ישנן השקפות שונות - והוסיף
אחרי זה: אני הייתי היחידי שהתנגדתי ליסוד הליגה
הערבית. אמרתי לאידן שאם אנו מאחדים את הערבים,
הם יתאחדו סוף נגדנו ומשאלותי נתאמתו. זהו כיום
גוף אנטי-בריטי. אמרתי לו: ועתה לוב הצטרפה לליגה
הזו. הוא ענה: אין זה ודאי כלל וכלל. לעת-עתה אלה
רק דבורים. אבל עוד אין זה ודאי ומוטל בספק גדול.
הזכרתי לו את ההזמנה ששלחה מצרים למלך אידריס
לבקר בה. הוא ענה: כן, הוא הודה להם על ההזמנה,
אבל אין זאת אומרת שהוא יבקר שם. גם אני מקבל
הרבה הזמנות, אבל איני מבקר אצל כל המזמינים.
ובכלל הוא מרגיש שמצרים התערערה עתה הרבה במזרח,
בקשר להצעת מעצמות המערב לארגון הגנת המזרח התיכון.
מצרים ענתה בשלילה ויתר המדינות הערביות התנגדו
לה. ולהערתי שהממשלה הסורית הסכימה להצעת מעצמות
המערב והיתה צריכה להתפטר, ענה: נכון, אבל אף
ממשלה ערבית לא ענתה על ההצעות בשלילה חוץ ממצרים.

אמרתי לו: כחם של האופוזיציה הוא כנראה
גדול בעיר טריפולי, והיא כנראה מקבלת השראה
ממצרים. הוא ענה שאינו מרגיש שהאופוזיציה תצליח
להעביר את הבירה מברקה לטריפולי. הנה לאחר מאסרו
של בן סעדאוי - מנהיג הקונגרס - היה שקט, ולא
קרו כל המהומות.

./.

לערב חזרתי לשאלת המכרה, ואמרתי: אני מקווה שאתה כבעל נסיון גדול בעזרה, תוכל דווקא עתה לאחר מכתב הדמוקרטים של עשרים בשלו כבר ההגאים לאכרח בישראל. – הוא לא ענה לדברי ואמר אני מבקש ממך שתעביר את השקפתי למר שילוח.

השיחה היתה ידידותית, ולמרות השמורה הבלתי נעימה שלו – היתה האוירה נעימה מאד. לא כ'דפלומטים אתם כמו של מיר בלעקליי קורסו, אלא פון מבון, וישר היה בדברו אלי. וכשסיפרתי שמגר אמר הנכל תמיד להתקשר אתי, ואשמח תמיד לבקורך אצלי."

בכבוד רב,
(-)
מ. שילוח"

בברכה,

<u>העתק:</u>
מנכ"ל
היועץ לענינים מיוחדים
אנקרה
אסטנבול
מנ"ר (2)
ממשים
קונסולרית
אמ"ב (2) לשגריר
מ. אליאב.

שמ/הם

כ"ג בשבט תשכ"ב
19 בפברואר 1962

22/2

4531/1

No. 3171/1/41/9/ גל

MAR 11 1952

AE EH
MS
TK EB
EAI YI
YHL PE
PRESS MSL
READING FILE

המנהל הכללי

ס. ששון - מז"ת

סודי

הנידון: יחסי לוב-ישראל לאור הבחירות בלוב.

לקראת הבחירות לבית הנבחרים הלובי הראשון הוכנה במחלקתנו הסקירה הר"ב על הפעילות הפוליטית בלוב בערב הבחירות. הסקירה, שנכתבה ע"י מר שאול טוויל, מתארת את ההתפוררות המפלגתית הפנימית, עמדת הגורמים הזרים המערביים והערבים כאחד ותעמולת הבחירות.

מהתוצאות החלקיות הראשונות של הבחירות מתקבל הרושם הברור כי הנצחון יהיה לצדה של המפלגה העומדת כיום מאחרי הממשלה הנוכחית. הנחה כמעט ודאית היא שמפלגת האיסתיקלאל תמשיך להחזיק ברסן השלטון.

אמנם הוכיחו הבחירות בלוב כי במדה שקיימים אינטליגנציה ומעמד עירוני מסביל למחצה בעיר טריפולי ובכמה מקומות אחרים - הרי שחוגים אלה הנם חסידים נלהבים של האופוזיציה הלובית הרעשנית.

מעמד הסוחרים בעל האינטרסים הישירים, המעוטים למיניהם הנושאים עיניהם לשלטון מתון בלוב. ומעל לכל קיומה של אוכלוסיה גדולה החיה במשטר פאודלי ושבטי מבהק, אכולת בורות ורחוקה מכל תודעה חברתית ולאומית - כל אלה עמדו לימין המפלגה השלטת. למעשה היה זה תקמן הבחירות שעמד לו למונתסר.

תוצאות מערכה זו הנם בעלי משמעות רצינית לפדי אם לגוש המערבי ואם לישראל. בעוד שעלית האופוזיציה היתה עלולה לפתוח חזית נוספת במסכת ההתגבשות המערבית-ערבית הרי שנצחון האיסתיקלאל מבטיח למערב במדה רבה תקופה נוספת ממושכת לפדי של הבנה הדדית עם השלטון הלובי - הבנה ושתוף פעולה העתידים להיות מגבלים ומופרעים לעתים ע"י פעילות האופוזיציה.

מאידך תפיסת השלטון ע"י האופוזיציה היתה עלולה לפתוח פרק חדש ביחסי לוב והליגה הערבית. על ידי כך היינו עתידים להזות בהצטרפותה של מדינה ערבית שמיבית לחזית האנטי ישראלית. נצחון מפלגת האיסתיקלאל אם כי איננו דוחה כלל וכלל אפשרות כניסת לוב לליגה הערבית, נותן מקום להניח תקופת חוסר הבהירות הקיימת כיום ביחסי לוב וישראל עלולה להמשך

./.

נראה שיהיה עלינו להמשיך, לפחות בתקופה הראשונה של השלטון החדש-ישן, במדיניות המאופקת והזהירה בה נקטנו עד עתה. טרם הגיעה השעה להפעיל לחץ חזק על לוב לקיים קשרים תקינים עם ישראל. ראוי שלא נכביד על הממשלה הטתונה הבאת ונמנע מלהפנות תשומת לב האופוזיציה לנקודות מורפת אשר אין כל ערובה שהממשלה תוכל לעמוד בפניהן.

תוך כדי כך יהיה עלינו להחיש את עלית היהודים הנותרים אשר אינם מבקשים לעלות לישראל. עליתם של אלה קשורה בראש וראשונה בהבטחת העברתו הסדירה של רכוש יהודים אמידים ואמידים למחצה אלה. יהיה עלינו לבדוק בהלכה, בכל המהירות, אפשרות החלפת רכוש בין ערבים ישראליים המבקשים לעזוב את הארץ עם יהודים לוביים.

בד בבד עם פעולות אלה, ובהתאם להתבססות המשטר הנבחר בלוב והשתלשלות המצב במזרח התיכון יהיה עלינו לעמוד על המשמר על מנת ליזום הקמת קשרים תקינים בין שתי הממשלות בבוא העת.

בברכה,

ל' בשבט תשי"ב
26 בפברואר 1952

כ"ו בשבט תשי"ב
22 בפברואר 1952

אל: מרכז מז"ת

מאת: ש. סויל

*(1)

הנדון:- המפלגות בלוב לקראת הבחירות לבית"נ הראשון (19.2.52)

א. המפלגות בלוב

רב הוא מספר המפלגות הערביות בלוב בהשואה למיעוט מספר התושבים בה. מפלגות אלו אינן יציבות, דרכן להתפרק ולהתאחד חליפות, להיטמע זו בזו או להעלם כליל. שינויים אלו חלים בפרקי זמן קצרים למדי תוך כדי חדשים אחדים בלבד. להן איפוא אופי של ארגונים או גופים ציבוריים יותר מאשר אופי של מפלגות. שתי הופעות אלו הן אולי תוצאה מדלותה של שכבת משכילים ובעלי הכרה ועוצמתה של שכבת בורים ואנאלפבתים בארץ רחבת ידים זו. ונראה ששתיים הן המפלגות החשובות בלוב, מפלגת העצמאות (חזב אל-אסתקלאל) ומפלגת הקונגרס (חזב אל-מואתמר אל-ווטני אל-ליבי).

האסתקלאל: בראש האסתקלאל עומדים סאלם ביי מונתאר כבן 65, וסאהר ביי קרמנלי, ראש עירית טריפולי. הראשון דודו של מחמוד ביי מונתצר רה"מ הנוכחי של לוב והאחר הגלגל. על מפלגה זו נמנים סוחרים, שיכים פיאודלים וראשי שבטים. מאוהדיה של מפלגה זו הם המעוטים: איטלקים, יוונים, מלטזים ויהודים. מכאן שואבת הממשלה הנוכחית את כוחה. העתון היומי "טרבלוס אל-ע'רב" הוא שופרה של מפלגה זו והוא גם עתונה הרשמי למחצה של הממשלה. תומכים בממשלה הנוכחית שני שבועונים אחרים (2)*

חזב אל-מואתמר: בראש מפלגה זו עומד העמלן מצויין בשיר ביי סעדאוי, סגנו - המופתי חג' מוצטפא מרזאן, ויועצו - שוקרי אבן פראג'י יליד טריפולי שהשתלם במצרים. החל מינואר 1951 שיקע בשיר סעדאוי מאמצים רבים כדי ליצור חזית אחת נגד הממשלה הזמנית שהתעתדה להתכונן בסוף מרץ 1951. ואכן הממשלה הזמנית הלובית שהורכבה ב-1.4.51 עמדה בפני אופוזיציה רצינית. בה משתפים פעולה שרידי מפלגות, ארגונים וגופים המורכבים מאלמנטים הכרתיים שונים בתכלית, אלא שהשנאה למשטר הפרדלי מאחדתם. וכן נמנים על האופוזיציה חוגי הפועלים, מחוסרי עבודה אנאלפבתיים וחוגי אינטליגנציה המהווים שכבה דקה ביותר בלוב. השבועון "שועלה אל-חוריה" (שלהבת החפש) הוא שופרה של האופוזיציה.

מצעי המפלגות: במשך עשר השנים האחרונות היתה זכותו של אדריס אל-סנוסי למלוך על לוב מוטלת בספק ושמשה סלע מחלוקת בין מפלגות שונות. כיום הכל מודים במלכותו לפחות כלפי חוץ והמחלוקת בין שתי המפלגות מתבטאת בשני עקרונות יסוד אחרים:-

1. בצורת הממשל של לוב
2. בזיקת הממשלה למערב או לערב.

1). צורת הממשל של לוב. ב-3.12.50 החליטה האסיפה המכוננת בין היתר כי צורת הממשל תהיה פדראלית ושויון ישרור בין שלושת אזוריה וכן שלוב תהיה מלכות חוקתית דמוקרטית תחת כתרו של אדריס I. מוחמד מונתצר וחבריו בממשלה הנוכחית טורחים להגשים הלכה למעשה את החוקה שאושרה ב-7.10.51 ע"י האסיפה המכוננת. לעומתם מתנגדת האופוזיציה לצורה זו של ממשל, כופרת בה ובתולדותיה - מחר, ודוגלת באחוד מלא של קירנייקה, טריפוליטניה ופזאן. נראה כי הכביה מצהרת זו לאחוד לא יצתה מכלל סיסמה ברידה, הואיל וכניסתו של בשיר סעדאוי מנהיג האופוזיציה למערכה הבחירות היא למעשה הוראה

---

*(1) סקירה זו הוכנה בעיקר על יסוד עיון בעתונות ערבית לובית לחדשים נובמבר, דצמבר, ינואר. הגליון האחרון שהגיע לידינו היה מיום 21.1.52. וכן על יסוד עיון בקצת דוחותיו של מר שילון, קצין עליה לישראל בטריפולי, אלינו.
על המפלגות בלוב עיין, "מפלגות וגופים מדיניים בצפון אפריקה" (סוכם עד מרץ 1949) מאת מ. שנער בהוצאת המקר.

*(2) על העתונות הערבית בלוב תצא סקירה מיוחדת.

./.

בחוקה הפדראלית שתקנון הבחירות איננו אלא תולדה אחת ממנה.
ולפי חוקה זו, כל שינוי בחוקה דורש הסכמה מפורשת של כל שלושת
הגלילות. לפיכך, כבוש השלטון ע"י סעדאוי בבחירות הקרובות
לא ייפה כוחו לבצע אוטומטית האחוד המוצהר. ואת ועוד. התכנית
המצהרה לאחוד מלא אינה מציאותית ואין לה על מה שתסמוך, הואיל
ושלושת הגלילות שלוש מדינות הן, הנבדלות מבחינה גיאוגרפית
פיזית - קירנייקה היא חצי אי שגבול מדברי ברחב מבדיל בינו ובין
טריפוליטניה ומבחינת ההתפתחות החברתית - תושבי פזאן בדוים
נודדים הם, בעוד שרוב תושבי קירנייקה הם בדוים נודדים למחצה,
ואלו תושבי טריפוליטניה, רב בהם היסוד העירוני.

2). זיקה למערב או לערב. הממשלה הנוכחית מכירה בעובדה כי
ארצה היא המדינה העניה ביותר במזה"ת וכי זו היא ארץ חקלאית
מחוסרת מחצבים ומקורות גלם אחרים. הואיל וכך, מוכרח היא לקבל
סיוע מלא ממעצמות המערב על מלוותיו, חסרונותיו וסייגיו ולהתעלם
אם אפשר מארצות ערב ולהתחמק מסבך בעיותיהן, מתוך ידיעה ברורה
כי אלה לא תוכלנה לסייע בירה סיוע ממשי בשטח חיוני זה.

לעומת זאת גורסת האופוזיציה הורת ההסתפקות במועט באמרה,
יפה הצטרפותנו כחברה שמינית בליגה דלת אמצעים - תוך שמירת
עצמאותנו, מהצטרפותנו למערב עשיר אמצעים - תוך אבוד עצמאותנו.
כי סיוע כלכלי מהמערב יש עמו שעבוד כלכלי ומדיני ומוביל למסירת
בסיסים צבאיים לכוחות המערב וכמותו כוויתור על עצמאותנו הרכה.

<u>תעמולת בחירות:</u> תעמולת הבחירות משני הצדדים גדלה והולכת עם התקרב יום
הבחירות.

האופוזיציה עושה פירסום רב לעובדה שצבאות בריטים
אמריקאים וצרפתים חונים עדיין בכל חלקי לוב גם לאחר הכרזת
העצמאות, והיא מטעימה כי עתידים צבאות אלו לחנות בלוב לאורך
ימים, כשם שהבריטים נשתהו במצרים ודחו יציאתם ממנה במשך עשרות
שנים ועל כן נאלצים המצרים ללחום בהם עתה כדי לגרשם מארצם.
מכאן שעצמאות לוב מעיקרה איננה אלא פיקציה. חיזוק להשקפתה זו
מוצאת האופוזיציה בעובדת שבריטניה שלחה את קירקברייד אומן ירדן
להיות אומנה של לוב. ושוב, מכאן כי לוב היא מושבה בריטית
בצפון אפריקה כירדן במזה"ת.

ובעניני פנים טוענת האופוזיציה כי חופש הדיבור נעשת
פלסתר במדינה וראיה לכך תשמש העובדה שמפלגת הקונגרס בקשה רשות
מהשלטונות לחוג ברב פאר את 21 בנובמבר יום הזכרון להחלטת או"ם
על עצמאות לוב ומבוקשה לא ניתן לה. כן אין שופרה של האופוזיציה
שוכח להזכיר שמותיהם של אותם שייכים שאימת פטורים ממשרותיהם,
עליהם הואיל ואין הם הולכים "בתלם" ואת השתיהות בחצר המלך
בבנגאזי בהציעו משרות שמנות לעושי דברו. בשיר סעדאוי יודע
כנראה לנצל יפה מרירותם של הממונים ולתלונתם בחוסר המעש של
הממשלה הנוכחית. הכלל - מנהיג האופוזיציה מיטיב לדבר אל לב
ההמונים ורבים הנוהים אחריו.

עיון בעתונות הפרוממשלתית בלוב מעלה רשימה ארוכה של
חטאים ההלויים לו לסעדאוי מאחוריו בקופה של שרצים. לא היה זרם
פוליטי חדש בלוב שסעדאוי לא היה נושא דגלו, דרך משל, הוא היה
אבי ההצעה לשלטון פדראלי בלוב וחזר בו, מכאן ש"הפכפך" הוא.
אין שוכחים לו את בקשתו ממצרים להתערב בעצרת או"ם ולדחות מועד
עצמאותה של לוב - מכאן "ששביר הוא האיש ומרגל מסוכן". סיוריו
על פני ארצות תבל, עריכת סעודות הבראה למאתים אורחים ונכבדים
מדי לילה בלילה ובמשך כל צום רמ3אן, רכושו בקהיר ובטריפולי,
קנית קולות הבוחרים בכסף, מעידים הם כי זרים ממנים הוצאותיו.
ומכאן טוענים מתנגדיו שאין טובת המדינה לנגד עיניו של סעדאוי,
אלא אל הכסף והשלטון פניו גם אם יגרמו לחורבן המדינה. ומי
לידינו יתקע - טוענים כנגדו בעתונים - שתאוות השלטון לא העבירתו
על דעתו למסור בסיסים לזרים ?

הקיצור, ניכרים דברי אמת בטענה כי ריב אישי ממלא תפקיד
נכבד ביותר בהתנצחות שבין שתי המפלגות. ואלו הסיבה הממשלה
לספק את יצר השלטון של סעדאוי, כי אז היתה זוכה באישיות חזקה
בעלת השפעה רבה על המונים - מחד ומאידך נוטלת היתה במדה רבה
מהקונגרס את הרוח החיה שהודות לה התעצמה אופוזיציה זו והגיעה
כיום למה שהגיעה.

./.

<u>פעילות זרים:</u>

<u>בריטניה:</u> כל אחת משתי המפלגות מקבלת השראתה ממקור אחר. הפקידות הבריטית האזרחית שנותרה בלוב משתדלת אמנם שלא להתבלט בחיים האזרחיים ולמעשה מחזיקה בכל עמדות המפתח שהיו בידה לפני עצמאות לוב. הכרעות חשובות בענייני לוב נופלות רק לאחר התייעצות עם המומחים הבריטים הנוגעים בדבר ואלו שוקדים ללמד את חוכמי הממשלה הנוכחית הלכות מדינה ושכסיסי ממשלה.

<u>מצרים:</u> עם פרוץ המשבר האנגלו-מצרי בעניין הסואץ, הגבירה מצרים את פעילותה הפוליטית לאורך חופי צפון אפריקה. וקל לעקוב אחר השינוי שחל בתעמולה המצרית בעקבות פעילות זו. עד אוקטובר 1951 טענה מצרים כי התוס המשולש: מצרים – סודאן – קירנייקה, הם יחידה כלכלית טבעית אחת, קירנייקה סיפקה בשר למצרים ומצרים לקירנייקה – צורכי מסחר. ואכן בתקופה העתיקה – יוון, רומא וביזנץ, היתה קירנייקה מסופחת למזרח בעוד שטריפוליטניה סופחה למערב. אולם מאוקטובר 1951 ואילך טענה מצרים לאיחודה המלא של קירנייקה עם טריפוליטניה כיחידה ארטיליסרטיבית אחת וככך היזקה את טענתה שיש להוציא הצבאות הזרים מלוב כלה. לרשות תעמולה ברוח זו העמידה מצרים את רדיו קהיר ועתונות מצרים. בלוב גופה מנצח על המלאכה מנהיג האופוזיציה המוצא עזרה רבה בגולי לוב במצרים שחזרו לארצם וכן בצעירים מצרים המשמשים בהוראה בלוב. פעולות אלו ממומנת מצרים בסכומי כסף ניכרים למדי. מעניינת העובדה כי הנציג הקונסולרי המצרי בקירנייקה הוזמן אל המלך אידריס שאיים עליו בגרוש מארץ כהונתו, אם לא יחדל מתעמולתו הפוליטית. עובדה זו מוכיחה שמצרים מחפשת דרכים וצנורות תעמולה נוספים להגביר השפעתה בלוב.

<u>איטליה:</u> זו משחקה משחק כפול. סכומי כסף ניכרים נשלחו על ידה לסאלם ביי מונתצר – מחד ובאותה שעה עוגבת היא על מצרים ומהדקת את קשריה הדפלומאטים והמסחריים עמה. פעילות אמריקניה וצרפתיה בשטח זה איננה ידועה לנו.

ב. <u>יום הבחירות בלוב</u> (1)א

ה-19 בפברואר 1952 נקבע יום הבחירות לביה"נ הלובי. הבחירות ההיינה אישיות סודיות ותמשכנה יום אחד בלבד בשלושת חלקי הפדרציה הלובית. ובפעם הראשונה ילכו הבוחרים לקלפי לבחור בממשלה הרצויה להם. לצורך זה נקבעו 200 תחנות קלפי בשלושת חלקי הממלכת עבור מספר משוער של כ-400.000 בעלי זכות בחירה, כולל גברים בלבד מבני 21 שנה ומעלה מתוך אוכלוסיה של 1.150.000. לנשים אין זכות בחירה בלוב. כדי להבטיח סודיות הבחירות נקבעו בכל תחנה קלפי מספר ארגזים כמספר המועמדים לבחירה באותו אזור. באזור עירוני ייצבע כל ארגז בצבע שונה וישא את שם המועמד. באזור כפרי בו רוב הבוחרים אנאלפבתיים הם, ינקוב הבוחר בשם המועמד בו הוא רוצה לבחור, בפני פקיד הרישום ובנוכחות הוועד המפקח ודיו. רשימת המועמדים לביה"נ הראשון בלוב כוללת שמות של 141 אנשים הנאבקים על 55 מקומות מצפים למלחמה בחירות חריפה בטריפולי, ובשתיים שלוש ערים נוספות אחרות בטריפוליטניה, אך בערי השדה רישומה של זו לא יהיה כנראה ניכר מאחר שהתכרעה בפי לבחור מסורה לידי ראש השבט וזו קבועה ועומדת אם לטובת מונתצר או לטובת מנהיג האופוזיציה בשיר סעדאוי. ידוע כיום כי בקירנייקה מובטח רוב מוחלט למונתצר חוץ מדרנה העיר שבה התעצמה האופוזיציה. ובטריפוליטניה – ראש מפלגת האסתקלאל סאלם ביי מונתצר הוא המנצח על מלאכת הבחירות, אך נראה שבטריפולי הבירה הזכה מפלגת הקונגרס ברוב ניכר. כן ניכר כוחה של האופוזיציה בערים מסראטא, תרהונה ובני וליד. השלטונות נקטו בכל מיני באמצעים כדי לשמור על הבטחון והסדר ביום הבחירות. מטעם זה גורש למצרים ככו של סעדאוי שהיבו בחין סעודית.

<u>היהודים והבחירות:</u>

חקנון הבחירות אינו שולל את זכות הבחירה מיהודים לובים

---

(1)א עיין בנספח: לקט מתוך חוקתה הפדראלית של לוב.

./.

מספר בעלי זכות הבחירה היהודים בלוב נאמד בכדי 500 בוחר – בטריפוליטניה ובכדי 50 – בבנגאזי. אלא שבפרשה זו נפלגו ראשי מפלגת האסתקלאל עצמם. סאהר קרמנלי הזר ושינן באזני חבריו היהודים: מה לכם ולצרה זו ? תיטיבו אם לא תתערבו בסכסוכי הערבים. לעומתו האיץ סאלם מונתצר בראשי הקהילה לזרז את הציבור היהודי לקחת חלק בבחירות "נגד הקיצוניים", מתוך שיקול שכמה מאות קולות יהודים בטריפולי, עלולים לשנות את יחסי הכוחות לטובת האסתקלאל. מושפעים ממחלוקת זו התיחסו היהודים באדישות לבחירות ונהגו שב ואל תעשה. נראה שרק מעטים מיהודי טריפולי הבטיחו לעצמם זכות בחירה לבית"נ. לעומתם, עשרות יהודי בנגאזי ישתתפו בבחירות בגלל קשריהם הטובים עם המלך אידריס הראשון.

הערכה: המחלוקת בין שתי המפלגות בשאלה מדיניות החוץ הלובית, הסיחה את הדעת מהמחלוקת הפנימית בין טריפוליטניה וקירנייקה. פזאן הכרוזיה הולכת עדיין אחר הצאן ואין היא נושאת פניה לשלטון או לפקידות גבוהה. אך שונה הדבר לגבי קירנייקה, אמנם 70 אחוז מתושבי קירנייקה הם בדווים נודדים למחצה, אך שתי שנות שלטון בית מאז ספטמבר 1949 – שינו את פני הדברים וקירנייקה נושאת גם היא את נפשה לשלטון. שיחק לה המזל ובה שוכן כבוד מלך לוב אלא שטריפוליטניה עולה עליה בהרבה במספר תושביה ובהכשרת אנשיה לטפל בענינים לאומיים ובינלאומיים. קירנייקה וטריפוליטניה, אסתקלאל וקונגרס, למי מהם יהא השלטון ? כל צד מאמין בכוחו ובטוח כי בבחירות שיתקיימו ב-19 בפברואר ש.ז. יתפוש הוא את רסן השלטון. בין כך ובין כך, חשיבותה של לוב כבסיס סטראטיגי בצפון אפריקה רבה מאוד וגורל צבאות המערב בה מושפע רק מעט מאוד מיחסן של שתי המפלגות לשאלה זו (1)א. לפיכך נוח הוא למערב אם הממשלה הנוכחית תחזור ותזכה בשלטון. אך גם אם יגיע בשיר סעדאוי לשלטון מצפה המערב כי הלה יתפקח בעוד מועד ויפנה גם הוא למערב בבקשת סיוע כספי וטכני לארצו, לפתוח בשנים הקרובות, שנים בהן תצעד המדינה הצעירה את צעדיה הראשונים.

---

(1)א על חשיבותה של לוב מנקודת ראות ישראלית, עיין בסקירה ליחסי ישראל-לוב מיום 20 בינואר.

שס/גל

ס'13

משרד החוץ

הקריה, כ"ד בשבט תשי"ב
20 בפברואר 1952

4531/2

אל: מר פנחס אליאב, השגרירות בוואשינגטון

מאת: מ. ששון - משרד החוץ, מחלקת המזרח התיכון

פנחס יקירי,

הריני מאשר בתודה קבלת מכתבך אר/1/30/7 מיום י' בשבט תשי"ב (8 בפברואר 1952) בעניני לוב.

בימים אלה הנני שולח לך סקירה יסודית על לוב לקראת הבחירות, וכמה קטעים ממכתביו של מר שילון אלינו ובמיוחד שיחתו עם מר קירקברייד, ציר בריטניה בלוב.

הרשה נא לי בהזדמנות זו להביע את הצטרפותי, כמעט ללא סייג, להערכתך את המצב בלוב כפי שהערכה זו בטאה לידי בטוי במכתבך הנ"ל.

הצעתך בדבר "נפוח" ענין התביעות הטריטוריאליות של מצרים מלוב הנה הצעה מענינת ביותר. דומני שיהיה עלינו לחזור ולעיין בה לאחר הכון הממשלה החדשה בלוב.

לא ידועה לי תכנית ממשית אקטואלית של ישוב פליטים ערביים בלוב. בקשר לכך רצוני לציין כי אנו בודקים עתה אפשרות של עדוד מספר ערבים ישראליים בעלי הון להגירה ללוב בתנאי שיחליפו רכושם הנמצא בישראל עם רכוש יהודים אמידים לוביים המבקשים לעלות לישראל. באם תוצאות הבדיקה תהיינה חיוביות נהיה צדים שני צפורים בבת אחת.

בברכה,

מ. ששון

4531/1

No. 4764 // 30/7/אר

FEB 29 1952

AE EH
DG MS
TK
EA
YHL ✓PE
PRESS MSL

READING FILE

מש/אח

[illegible]

ושינגטון

י' בשבט תשי"ב
6 בפברואר 1952

41/9/ג2
~~אר/1/30/7~~
4531/1
סודי

אל : מר מ. ששון, מח' המזרח התיכון,
משרד החוץ

מאת : פ. אליאב, השגרירות בושינגטון

<u>הנדון</u>: לוב.

<u>סמוכין</u>: מכתבך, ג/4531, מיום 20 בינואר,1952.

קראתי בענין רב את מכתבך ואת סקירתו המאלפת של מר מויל.

גם אני שותף לדעה כי יש לנו הזדמנות חשובה בלוב וכי עלינו לשקול יפה את דרכנו. נדמה לי כי המשטר הנוכחי בלוב אינו להוט אחר הגמוניה מצרית וכי ביכולתנו לנצל את הנגוד הזה.

הרשם של דיוני העצרת הוא כי הנגוד קיים על אף הברכה המהירה של מצרים במדינה החדשה. ברור כי מפתח הענינים נמצא לפי שעה בלונדון.

הקיימת אפשרות של "נפוח" ענין התביעות הטריטוריליות של מצרים מלוב לאחר שהעצרת רשמה בפניה כי שתי המדינות תסדרנה את הדברים ע"י משא ומתן ישיר?

הקיימת תכנית ממשית של יישוב פליטים ערביים בלוב? בשעתו קראנו כאן כי החלה הגירה ללוב מרצועת עזה אולם המצרים עכבו את משפחות המהגרים ברצועה והמהגרים שלא רצו להשאר בודדים בארץ החדשה חזרו לרצועה כלעומת שבאו. ידיעה זו פורסמה ב"ניו-יורק טיימס" בספטמבר, 1951.

ב ב ר כ ה ,

פנחס אליאב
מזכיר שני

<u>העתק</u>:

מח' אח"ב, משרד החוץ

פא/אח

ושינגטון

י' בשבט תשי"ב
6 בפברואר 1952

~~1/30/7/אר~~

אל : מר מ. ששון, מח' המזרח התיכון,
משרד החוץ

מאת : פ. אליאב, השגרירות בושינגטון

<u>הנדון</u>: לוב.

<u>סמוכין</u>: מכתבך, ג/4531, מיום 20 בינואר, 1952.

קראתי בענין רב את מכתבך ואת סקירתו המאלפת של מר טויל.

גם אני שותף לדעה כי יש לנו הזדמנות חשובה בלוב וכי עלינו לשקול יפה את דרכנו. נדמה לי כי המשטר הנוכחי בלוב אינו להוט אחר הגמוניה מצרית וכי ביכולתנו לנצל את הנגוד הזה.

הרשם של דיוני העצרת הוא כי הנגוד קיים על אף הכרתה המהירה של מצרים במדינה החדשה. ברור כי מפתח הענינים נמצא לפי שעה בלונדון.

הקיימת אפשרות של "נפוח" ענין התביעות הטריטוריליות של מצרים מלוב לאחר שהעצרת רשמה בסניה כי שתי המדינות הסדרנה את הדברים ע"י משא ומתן ישיר?

הקיימת תכנית ממשית של יישוב פליטים ערביים בלוב? בשעתו קראנו כאן כי החלה הגירת ללוב מרצועת עזה אולם המצרים עכבו את משפחות המהגרים ברצועה והמהגרים שלא רצו להשאר בודדים בארץ החדשה חזרו לרצועה כלעומת שבאו. ידיעה זו פורסמה ב"ניו-יורק טיימס" בספטמבר, 1951.

ב ב ר כ ה ,

פנחס אליאב
מזכיר שני

<u>העתק</u>:

מח' אה"ב, משרד החוץ

פא/אח

ושינגטון

י' בשבט תשי"ב
6 בפברואר 1952

אר/1/30/7
4531/ו
סודי

אל : מר מ. ששון, מח' המזרח התיכון,
משרד החוץ

מאת : פ. אליאב, השגרירות בושינגטון

__הנדון__: לוב.

__סמוכין__: מכתבך, ג/4531, מיום 20 בינואר, 1952.

קראתי בענין רב את מכתבך ואת סקירתו המאלפת של מר טויל.

גם אני שותף לדעה כי יש לנו הזדמנות חשובה בלוב וכי עלינו לשקול יפה את דרכנו. נדמה לי כי המשטר הנוכחי בלוב אינו להוט אחר הגמוניה מצרית וכי ביכולתנו לנצל את הנגוד הזה.

הרשם של דיוני העצרת הוא כי הנגוד קיים על אף הכרתה המהירה של מצרים במדינה החדשה. ברור כי מפתח הענינים נמצא לפי שעה בלונדון.

הקיימת אפשרות של "נפוח" ענין התביעות הטריטוריליות של מצרים מלוב לאחר שהעצרת רשמה בפניה כי שתי המדינות תסדרנה את הדברים ע"י משא ומתן ישיר?

הקיימת תכנית ממשית של יישוב פליטים ערביים בלוב? בשעתו קראנו כאן כי החלה הגירה ללוב מרצועת עזה אולם המצרים עכבו את משפחות המהגרים ברצועה והמהגרים שלא רצו להשאר בודדים בארץ החדשה חזרו לרצועה כלעומת שבאו. ידיעה זו פורסמה ב"ניו-יורק טיימס" בספטמבר, 1951.

ב ב ר כ ה ,

פנחס אליאב
מזכיר שני

__העתק__:

מח' אה"ב, משרד החוץ

פא/את

ושינגטון

י' בשבט תשי"ב
6 בפברואר 1952

אר/7/1/30
4531 /1
סודי

אל : מר מ. ששון, מח' המזרח התיכון,
משרד החוץ

מאת : פ. אליאב, השגרירות בושינגטון

__הנדון__: לוב.

__סמוכין__: מכתבך, ג/4531, מיום 20 בינואר, 1952.

קראתי בענין רב את מכתבך ואת סקירתו המאלפת של מר טויל.

גם אני שותף לדעה כי יש לנו הזדמנות חשובה בלוב וכי עלינו לשקול יפה את דרכנו. נדמה לי כי המשטר הנוכחי בלוב אינו להוט אחר הגמוניה מצרית וכי ביכולתנו לנצל את הנגוד הזה.

הרשם של דיוני העצרת הוא כי הנגוד קיים על אף הכרתה המהירה של מצרים במדינה החדשה. ברור כי מפתח הענינים נמצא לפי שעה בלונדון.

הקיימת אפשרות של "נפוח" ענין התביעות הטריטוריליות של מצרים מלוב לאחר שהעצרת רשמה בפניה כי שתי המדינות תסדרנה את הדברים ע"י משא ומתן ישיר?

הקיימת תכנית ממשית של ישוב פליטים ערביים בלוב? בשעתו קראנו כאן כי החלה הגירה ללוב מרצועת עזה אולם המצרים עכבו את משפחות המהגרים ברצועה והמהגרים שלא רצו להשאר בודדים בארץ החדשה חזרו לרצועה כלעומת שבאו. ידיעה זו פורסמה ב"ניו-יורק טיימס" בספטמבר, 1951.

ב ב ר כ ה ,

פנחס אליאב
מזכיר שני

__העתק:__

מח' אה"ב, משרד החוץ

פא/את

5

מדינת ישראל

אל: השגרירות בושינגטון
הקונסוליה הכללית בניו־יורק
נציגות ישראל באו"ם, ניו־יורק
הקונסוליה בלוס אנג'לס
מרכז ההסברה בניו־יורק

מאת: מאת"ב

כה' טבת השי"ב
23 ינואר 1952

4531/ה

סודי

<u>ליחסי לוב־ישראל.</u>

בהמשך לקטעי ידיעות, שהעברתי אליכם בשבועות האחרונים, ר"ב העתק דו"ח מפורט בנדון, שנכתב ע"י מחלקת המזרח התיכון אל ציר ישראל באנקרה. אני שולח את הדו"ח במלואו למרות אריכותו, כי הדו"ח נקרא בנקל ובענין רב, וכן כדי שיהווה חומר יסוד בתיקיכם.

4531/1

No. 1742

FEB 6 1952

בברכה,

א. יפה

AE
EN
MS
EB
TK
YL
EI
YHL
PRESS
MSL
READING FILE

הקריה, כב' בטבת תשי"ב
20 בינואר 1952

אל: ציר ישראל באנקרה - מר א. ששון

מאת: משרד החוץ, מחלקת המזרח התיכון - מ. ששון

<u>סודי</u>

רצוף בזה תמצא תוצאות נסיון לסכם סכום תמציתי את פרשת יחסי ישראל-לוב. תאור זה של הדברים, אשר נערך במחלקתנו ע"י מר שאול מוריל, בא לשם הסברת המעט הנעשה והנתן להעשות בשלב הנוכחי בשטח יחסי ישראל לוב. בעוד שהמשימה הראשונה והעקרית שהוטלה על נציגנו בלוב הנה טפול מזורז בהצלת היהדות הלובית, הרי שהשאלה השניה הנה בעית יחסינו המדיניים עם מדינה ערבית זו. עקר שקולינו בשטח היחסים המדיניים מושתתים על ההנחה המחיבת כבוש איטי ושקט של עמדות מדיניות מסוימות, תוך יצירת עובדות העלולות לשאת פרי באם התנאים האוביקטיביים - אשר אין לנו השפעה ממשית עליהם - ירשו זאת.

כמובן שסכויי הצלחתנו בפרשה הלובית סובבים סביב הציר המרכזי שהנו בעית יחסי לוב והמערב מצד אחד ויחסי לוב והליגה הערבית מצד שני. יתכן וסובלנותה של לוב העצמאית לגבי ישיבתו של נציגנו בארץ ערבית זו נובעת לא מעט מקיומם של לבטים, הססים וחוסר החלטיות אצל ממשלת לוב הצעירה בשאלת הזדהותה עם המערב או כניעתה לליגה הערבית הנתונה להגמוניה מצרית. גורלו של הנסיון הישראלי עלול להחרץ לשבט או לחסד עם התגבשותה של מדיניות לובית ברורה בבעית אב זו. אך כאן רב בינתים הסתום על המפורש.

בברכה לאמנה,

מ. ששון

העתקים: הלשכה;
היועץ לתפקידים מיוחדים - מר ר. שלוח;
יועץ צירות ישראל קושטא - מר ש. ארזי;
מר ש. דיבון - פארים;
מר פ. אליאב - שגרירות ישראל, השינגטון;
מב"ר - מר קומיי;
מע"ר - מר אבנר;
אה"ב - מר יפה;
מא"ם - מר שמעוני;
חקר - מר כ"ן

הקריה, כב' טבת תשי"ב
20 ינואר 1952

אל: ציר ישראל באנקרה - מר א. ששון

מאת: משרד החוץ, מחלקת המזרח התיכון

הנדון: יחסי לוב-ישראל .
(ינואר 1949 עד דצמבר 1951)

מאמצינו לפתוח נציגות רשמית בטריפולי החלו מאז הכריז סגן שר החוץ הבריטי, כריסטופר מיהיו, בבית הנבחרים הבריטי ב-26 בינואר 1949 כי ממשלה בריטניה החליטה לשחרר את כל העקורים היהודים הנמצאים במחנות גרמניה וטריפולי. אכן מ-7 בפברואר ואילך החלו השלטונות הבריטיים להעניק רשיונות יציאה לפליטים ולאזרחי טריפולי היהודים ללא הגבלה. קצין עליה ראשון לישראל מטעם משרד העליה היה ד"ר מ. ורדי ש.כה ובימי כהונתו הועלתה גולה זו ברובה לישראל ומ-30.000 יהודי טריפוליטניה בעיר ובכפר ו-5.000 יהודי קריניייקה, נותרו 5.000 עד 6.000 בלבד. מחציתם יעלו בשנת 1952 והמחצית השניה - מעוטם אינם מעונינים לעקור מטריפולי כלל ורובם יהגרו במשך הזמן לארה"ב ולארצות אחרות.

עם החלטת העצרת

כזכור הצביעה ישראל בעד החלטת עצרת או"ם מיום 21.11.49 הממליצה על מתן עצמאות ללוב, כולל קריניייקה, טריפוליטניה ופזאן, לא יאוחר מ-1.1.52, ובעצרת החמישית הצביעה בעד ההחלטות הקובעות שלבים לבצוע החלטה זו. וזאת מתוך ידיעה ברורה כי ישראל מסייעת להקמת מדינה ערבית מוסלמית העלולה להצטרף כחברה שמינית במספר לליגה הערבית.

בשלהי ספטמבר 1951 יצא מר מאיר שילון לטריפולי להחליף את ד"ר מ. ורדי. יציאתו חלה בפרק זמן שהתכוננו של המעצמות השולטות - בריטניה וצרפת - להעביר את סמכויות השלטון לממשלה פדרלית חדשה, תחת כתרו של המלך אידריס אל-סנוסי, היתה בעצם הקפה. על שליח ישראל הוטל לעסוק בעניני עליה ולמלא תפקידים קונסולריים - בתפקיד משנה. זוהי שליחות עדינה העתידה לקבוע, לשבט עם לחסד, גורל נסיון רשמי למחצה לתקוע יתד בארץ ערבית. עידוד ליציאתו שימשה המחשבה שמא תהיה לוב החוליה החלשה בשרשרת בה ינותק מעגל הקסמים הערבי המקיף אותנו ללא הפוגה. על שליח ישראל היה לצפות בארץ כהונתו ולהגיד את אשר תראינה עיניו. ב-25 באוקטובר 1951 נתן מר שילון האות הראשון "כי אין כאן הרבה מה לעשות והעיקר יש לפעול בלונדון". לפניית משרד החוץ לצירות הבריטית בישראל בענין נציגותנו בלוב הגיבה זו בשיחה שפרטיה סוכמו כדלהלן: -

1. הרזידנט הבריטי בלוב פנה אישית בנידון לראש הממשלה הלובית הארעית וקיבל את הסכמתו להמשך ישיבתו של ה' שילון אחרי העברת השלטון מ-1 בינואר, בתנאי שלא ינתן לו מעמד רשמי מטעם מדינת ישראל (נציג קונסול וכיו"ב), אלא ישמש קצין עליה מטעם הסוכנות היהודית. התואר "קצין עליה" אינו הכרחי דוקא וכל שם אשר ימצא יתקבל אף הוא.

./.

2. הנציג הבריטי מייעץ שהיקף הנציגות בלוב יצומצם ושעל יד שילון יישארו שנים־שלשה עוזרים בלבד. לדבריו נמצא בלוב מספר גדול למדי של נציגים רשמיים ובלתי רשמיים. גם "ממשלת לוב" וגם העדה היהודית חוששים שמא תהיה תגובה שלילית להימצאם. תגובה העשויה לקפח את סיכויי המשך עבודתו של שילון. תשובה דומה השיב משרד החוץ הבריטי לצירותנו בלונדון. מתוך כך הוסקה המסקנה כי למרות שפע ההסתייגויות וההגבלות הבריטיות יש בכל זאת מקום לשלית ישראל בלוב הערבית העצמאית. בדיון שנערך במשרד נסתמן קו מדיניותנו כלפי לוב שעיקרו היה "אל תעירו ואל תעוררו" – מחד, וערנות ודריכות למתהווה בשטח המדיני בלוב – מאידך, מתוך ותור גמור על המשחק ב"תארים", אעפ"י שחוסר תואר רשמי יש בו כדי להכביד על קשירת קשרים עם אישים התופסים עמדות מפתח במדינה. כדי להקל במידת האפשר ההליכה לפי קו זה ולתת לנציג ישראל מהלכים בלוב ואפשרות של תמרון. הוחלט להקנות במקרה של צורך לקצין העליה את שלט הסוכנות היהודית ובאותה שעה ליפות כוחו לדבר בשם הקונגרס היהודי העולמי והג'וינט. הואיל ומספר היהודים שנותרו בטריפולי קטן ביותר, הרי רכוז התפקידים בידי איש אחד יפה הוא ומתקבל על הדעת. וכך יוכל נציג ישראל להופיע בשעת הצורך כנציג מוסדות יהודים כלליים ולאו דוקא ישראליים. לתכלית זו בא משרד החוץ בדברים עם הסוכנות שקבלה הצעה זו ללא ערעור ומר פסמן מנהל הג'וינט בישראל ומר ברנשטין מזכיר סניף הקונגרס היהודי בישראל נרתמו אף הם ברצון למשימה זו. ב־2 לדצמבר 1951 הודיע מר ברנשטיין, כי ד"ר נחום גולדמן הביע דעה חיובית בקשר למינויו של מר שילון כנציג הקונגרס היהודי בטריפולי. אלא שמאבק זה נשאר הלוי ועומד ללא שמוש, מאחר שקצין העליה בטריפולי הודיע כי מוטב שלא לערב את המוסדות הנ"ל בענין הואיל ולדעתו אין להם בלוב מקום להתגדר בו והופעת נציג ישראל כנציג הקונגרס רק תסבך את הענין ותעורר השדות המורים.

ההכרה

על רקע זה נתקבלה איגרת הצירות הבריטית במשרד החוץ, בה היא מודיעה על הקמתה של לוב העצמאית. האיגרת מתאריך 21 בדצמבר 1951, שלושה ימים לפני הכרזת עצמאותה של לוב, מסיימת: –

> "His Majesty's Government hope that the Israel Government will find it possible to acknowledge the Libyan Government's communication as soon as possible after its receipt and thus accord recognition to the United Kingdom of Libya".

איגרות דומות נשלחו למדינות חברות האו"ם ושאינן חברות. רבות מן הארצות הללו, כמו איטליה, ארה"ב ועוד גילו יזמה והכירו בלוב על יסוד איגרות אלו. ורק מעוטן, יוגוסלביה למשל, שהכירו בה על יסוד הודעה רשמית מממשלת לוב עצמה. באותה שעה שומרת ישראל על קשר של שתיקה לגבי הכרתה בלוב ומחכה היא לפנייה רשמית של ממשלת לוב אליה בה תודיע על הקמתה. אמנם קשר של שתיקה זה נבעו בו "פרצות" מכוונות כי מברקים ומכתבי ברכה נשלחו למלך אידריס ולראש הממשלה מחמוד מונתצר ביזמתם של אישים פרטיים בישראל וסניף הקונגרס היהודי הלונדוני והם נסיונות ראשונים למשש את דפקה של לוב העצמאית ולנחש מה יהיה לחבא יחסה לישראל, אלא שלפי שעה לא נתקבלה כל תגובה עליהם, ושתיקת ישראל בעינה עומדת.

<u>קשרים</u>

במשך ארבעה חדשי שהיה בטריפולי הצליח מר שילון להתקשר עם אישים ערביים בעיקר. לדבריו אין הפקידים הבריטיים "ששים" לקראתו. מן האישים הערבים יש להזכיר את שאוקי ביי סעד - מפקד הבולשת בטריפולי, טאהר קרמנלי, ראש העיר, סלים ביי מונתצר - ראש מפלגת האיסתקלאל בלוב. ראויים לציון שני מברקים שהגיעונו ממר שילון. ביום השנה השני להחלטת או"ם להכריז על לוב במדינה עצמאית, שלח מר שילון ב-21 בנובמבר 1951 מברק ברכה למלך אידריס וקבל מברק תשובה ממוען ל"נציג עליה לישראל בטריפולי". גם מברקו לראש הממשלה זכה למכתב תודה. ברור כי יש במברקים אלו משום סטיה חמורה של הצנע לכת ולפיכך זכו אלו כאן לבקורת. הובע חשש שמא יבולע למאמצים הרבים שהושקעו ולהישגים המועטים שהושגו, ומתבטאים בעיקר בעצם המשך ישיבתו של שילון בלוב.

מאידך ב-4 לינואר 1952 נתקבל מברק כי "שילון קבל ארכה לששה חדשים נוספים לויזה שלו. זהו דבר מיוחד הואיל והאחרים מקבלים רק שלושה חדשים". נראה כי יש בבשורה האחרונה כדי להפיג לפי שעה את החשש שהובע.

ר"ב דו"ח משיחה עם מר הדס.

בברכה,

ש. [illegible]ויל

דו"ח משיחה עם מר הדס

בשיחה שנתקיימה ב-2 בינואר 1962 עם מר הדס שעשה כמה שבועות בצפון אפריקה בשליחות משרד המסחר והתעשיה נמסרו הפרטים דלקמן:

1. שילון השתתף בחגיגת חג עצמאותה של לוב שאותה ערך ראש הממשלה. כל ענין העצמאות לדעת הדס אינו אלא פיקציה והוא מכוון כלפי חוץ. כלפי פנים במעט והמאורע לא נתן את אותותיו. הוכרז אמנם על שלושה ימי חג, אלא שהשווקים פתוחים היו בכל ימות השנה. רישומו של חג זה היה ניכר יותר באינטלגניציה שזיקתה לאופוזיציה גדולה ביותר. המלך אידריס ובמוהו ראש הממשלה אינם מכובדים ביותר על הטריפוליטנים המהווים רב מנינה של לוב. למעשה מחזיקים הבריטים, גם לאחר מתן העצמאות בכל עמדות המפתח ובעמדות שניות במעלה. לכל ראש מחלקה ערבי כפוף אמנם בריטי, אך האחרון הוא הקובע. לדעת מר הדס אין לצפות לשינויים מדיניים ולהפתחויות נוספות עד לאחר הבחירות שיתקיימו ב-19 בפברואר.

2. לדעת מר הדס אם הכוונה לאלץ את ממשלת לוב להכיר בישראל הרי יש טעם לקבוע תואר מפורש ורשמי. אך יש להביא בחשבון גם אפשרות שהאיש ישלח אחר כבוד מלוב בלעומת שבא. ואין מר שילון האיש המתאים לתפקיד זה. אולם עם הכוונה להשאר בלוב הרי מיטיב שילון להצניע לכת ולא לשחק "בתורת התארים". אמנם בתוקף תפקידו כקצין עליה בלוב יכול מר שילון לבוא במגע עם אישים שניים במעלה בלבד ואת הראשונים אין ידו משגת. וכך אין עבודתו כיום מרובה ושעתו מצויה בידו.

הוראות מפורטות בעוד מועד מהנהלת המשרד תחלצנה את שילון ממיצר לדוגמה: בחגיגות העצמאות הונף על משרד הסוכנות דגל ישראל והדגל הלובי, בעוד שבמשרד קצין העליה רבתה המבוכה. שילון נהג "שב ואל תעשה" – לא הניף דגלים ונסגר במשרדו ועבד. שאלה אחרת היא מה תהא צורת טפסי המכתבים והכותרות עליהם לאחר העצמאות.

הערה: הודענוהו שאלו יהיו ללא כותרות כלל.

3. בבניסתו כך ביציאתו של מר הדס לא היתה ביקורת חפציו וצנזורה על דברים בכתב לא היתה כל עיקר. אך קשה לקבוע לפי זה מה מידת צנזורה שולטת בלוב.

הערה: על היהודים בטריפולי שמע מר הדס מפי מר קדרון שעשה בשליחות מיוחדת בטריפולי. על כן ניטיב אם נשלח הדברים במקורם.

—

סודי

הקריה, כ"ג בטבת תשי"ב
20 בינואר 1952

4531/2

אל : ציר ישראל באנקרה - מר א. ששון

מאת: משרד החוץ, מחלקת המזרח התיכון - מ. ששון

רצוף בזה תמצא תגובות בלבנון לכמה מברים תמציתי את פרשת יחסי ישראל-לוב. מאמר זה של הדברים, אשר נערך במחלקתנו ע"י מר שמואל טוריאל, בא לשם הסברת המגע הבעיה להבנתך להעמדת בשלב הנוכחי בעצם יחסי ישראל לוב. בעוד שמטרתו הראשונה והעיקרית שהוטלה על נציגנו בלוב הנה טפול מזורז בשאלת היהדות הלובית, הרי שהשאלה השניה הנה בעית יחסינו המדיניים עם מדינה ערבית זו. עקב שקולינו בשטח היחסים המדיניים מושתתים על הנחה המחייבת בבוא אישי ושקט של עמדות מדיניות מסוימות. תוך יצירת עובדות העלולות לשמש שרי בעת התנאים האוביקטיביים - אשר אין לנו השפעה מכרית עליהם - ידרשו זאת.

כמובן שסכויי הצלחתנו בפרשה הלובית סובבים סביב הציר המרכזי שהנו בעית יחסי לוב והמערב מצד אחד ויחסי לוב והליגה הערבית מצד שני. יתכן והסתגלותה של לוב העצמאית לגבי ישיבתו של נציגנו בארץ ערבית זו נובעת לא מעט מקיומם של לבטים, הפוסים ורוחם המלטירות אצל ממשלת לוב הצעירה בשאלת הזדהותה עם המערב או כניסתה לליגה הערבית המתרגה לבבואות מצרית. בגורלו על הנציגון הישראלי עלול להשפיע לטובה או לרעה עם התגבשותה של מדיניות לובית ברורה בבעית אם זו. אך כאן רב הנעלם והסתום על המפורש.

4531/1

בברכה נאמנה.

[signature]

מ. ששון

No. 1430 / 30/7/אלב

JAN 31 1952

AE EH
DO MS
TK EB
EAL YL
YHL
PRESS MSL

RELAING FILE

העתקים: הלשכה;
היועץ למפקידים מיוחדים- מר ר. שילוח;
יועץ צירות ישראל-רומא - מר ט. ארזי;
מר ש. דיבון - פריס;
מר מ. אליאב - שגרירות ישראל- וואשינגטון;
מב"ד - מר קומיי;
מע"ר - מר אבנר;
מא"ב - מר יפה ;
מא"ס - מר שמעוני;
מחקר - מר כץ.

מש/את

הקריה, כ"ב בשבט תשי"ב
20 בינואר 1952

אל: ציר ישראל באנקרה - מר א. ששון

מאת: משרד החוץ , מחלקת המזרח התיכון.

הנדון : ליחסי לוב-ישראל
(ינואר 1949 עד דצמבר 1951)

הקדמה

מאמצינו לפתוח בנציגות רשמית בטריפולי החלו מאז הכריז סגן שר החוץ הבריטי, כריסטופר מיהיו, בבית הנבחרים הבריטי ב-26 בינואר 1949, כי ממשלת בריטניה החליטה לשחרר את כל העקורים היהודים הנמצאים במחנות גרמניה וטריפולי. אכן מ- 7 בפברואר ואילך החלו השלטונות הבריטיים להעניק רשיונות יציאה לפליטים ולאזרחי טריפולי היהודים ללא הגבלה. קצין עליה ראשון לישראל מטעם משרד העליה היה ד"ר מ. זרדי שזכה ובימי כהונתו הועלתה גולה זו ברובה לישראל ומ- 30.000 יהודי טריפוליטניה בעיר ובכפר ו-6.000 יהודי קירינייקה, נותרו 5.000 עד 6.000 בלבד. מחציתם יעלו בשנת 1952 והמחצית השניה - מיעוטם אינם מעונינים לעקור מטריפולי כלל ורובם יהגרו בסוף הזמן לארה"ב ולארצות אחרות.

עם החלטת העצרת

כזכור הצביעה ישראל בעד החלטת עצרת או"ם מיום 21.11.49 הממליצה על מתן עצמאות ללוב, כולל קירינייקה, טריפוליטניה ופזאן, לא יאוחר מ- 1.1.52, ובעצרת השישית הצביעה בעד ההחלטות הקובעות שלבים לבצוע החלטה זו. וזאת מתוך ידיעה ברורה כי ישראל מסייעת להקמת מדינה ערבית מוסלמית העלולה להצטרף כחברה שמינית במספר לליגה הערבית.

בשלהי ספטמבר 1951 יצא מר מאיר שילון לטריפולי להחליף את ד"ר מ. זרדי. יציאתו חלה בפרק זמן שהתכונה של המעצמות השולטות - בריטניה וצרפת - להעביר את סמכויות השלטון לממשלה פדרלית חדשה, תחת כתרו של המלך אידריס אל-סנוסי, היתה בעצם תקפה. על שליח ישראל הוטל לעסוק בעניני עליה ולמלא תפקידים קונסולריים - כתפקיד משנה. זוהי שליחות עדינה העתידה לקבוע, לשבט אם לחסד, גורל נסיון רשמי לפתוח לתקוע יתד בארץ ערבית. עידוד ליציאתו שימשה המחשבה שמא תהיה לוב החוליה החלשה בשרשרת בה ינותק מעגל הקסמים הערבי המקיף אותנו ללא הפוגה. על שליח ישראל היה לצפות בארץ כהוגן ולהגיד את אשר תראינה עיניו. ב-26 באוקטובר 1951 נתן מר שילון הערת הראשון "כי אין כאן הרבה מה לעשות והעיקר יש לפעול בלונדון". לפניית משרד החוץ לצירות הבריטית בישראל בענין נציגותנו בלוב הגיבה זו בשיחה שמרטיה סוכמו כדלהלן:-

1. הרזידנט הבריטי בלוב דנה אישית בנידון לראש הממשלה הלובית הארעית וקיבל את הסכמתו להמשך ישיבתו של ה' שילון אחרי העברת השלטון ב- 1 בינואר, בתנאי שלא ינתן לו מעמד רשמי מטעם מדינת ישראל (כציר קונסול וכיו"ב), אלא ישמש קצין עליה מטעם הסוכנות היהודית. התואר "קצין עליה" אינו הכרחי דוקא וכל שם אשר יימצא יתקבל אף הוא.

../.

2. הנציג הבריטי מיעץ שהיקף הנציגות בלוב יצומצם ושעל יד שילון יישארו שנים-שלשה עוזרים בלבד. לדבריו נמצא בלוב מספר גדול לפרי של נציגים רשמיים ובלתי רשמיים גם "ממשלת לוב" וגם העדה היהודית חוששים שמא תהיה תגובה שלילית להימצאם. תגובה העשויה לקפח את סיכויי המשך עבודתו של שילון. תשובה דומה השיב משרד החוץ הבריטי לצירותנו בלונדון. מתוך כך הוסקה המסקנה כי למרות שפע ההסתייגויות וההגבלות הבריטיות יש בכל זאת מקום לשליח ישראל בלוב הערבית העצמאית. בדיון שנערך במשרד נסתמן קו מדיניותנו כלפי לוב שעיקרו היה "אל תעירו ואל תעוררו" - מחד, וערנות ודריכות לפתחוּת בשטח המדיני בלוב - מאידך, מתוך ותור גמור על המשחק ב"תארים", אעפ"י שמוסר תואר רשמי יש בו כדי להכביד על קשירת קשרים עם אישים התופסים עמדות מפתח במדינה. כדי להקל בפירת האפשר המליכה לפי קו זה ולתת לנציג ישראל מהלכים בלוב ואפשרות של תמרון, הוחלט להקנות במקרה של צרך לקצין העליה את שלט המסוכנת היהודית ובאותה שעה ליפות כוחו לדבר בשם הקונגרס היהודי העולמי והג'וינט. הואיל ומספר היהודים שנותרו בטריפולי קטן ביותר, הרי רכוז התפקידים ביד איש אחד הוא ומתקבל על הדעת. וכך יוכל נציג ישראל להופיע בשעת הצורך כנציג מוסדות יהודיים כלליים ולאו דוקא ישראליים. לתכלית זו בא משרד החוץ בדברים עם המסוכנות שקבלה הצעה זו ללא ערעור ומר פסמן מנהל הג'וינט בישראל ומר ברנשטיין מזכיר סניף הקונגרס היהודי בישראל נרתמו אף הם ברצון למשימה זו. ב-2 לדצמבר 1961 הודיע מר ברנשטיין, כי ד"ר נחום גולדמן הביע דעה חיובית בקשר למינויו של מר שילון כנציג הקונגרס היהודי בטריפולי. אלא שמסמך זה נשאר תלוי ועומד ללא שמוש, מאחר שקצין העליה בטריפולי הודיע כי מוטב שלא לערב את המוסדות הנ"ל בענין הואיל ולדעתו אין להם בלוב מקום להתגדר בו והופעת נציג ישראל כנציג הקונגרס רק תסבך את הענין ותעורר חשדות מסוכים.

ההכרה על רקע זה נתקבלה איגרת הצירות הבריטית במשרד החוץ, בה היא מודיעה על הקמתה של לוב העצמאית. האיגרת מתאריך 21 בדצמבר 1961, שלושה ימים לפני הכרזת עצמאותה של לוב, מסיימת:

"His Majesty's Government hope that the Israel Government will find it possible to acknowledge the Libyan Government's communication as soon as possible after its receipt and thus accord recognition to the United Kingdom of Libya."

אגרות דומות נשלחו לכל מדינות חברות האו"ם. [illegible] הארצות הללו, כמו איטליה, ארה"ב ועוד גילו יזמה והכירו בלוב על יסוד אגרות אלו. ורק מעוטן, יוגוסלביה למשל, שהכירו בה על יסוד הודעה רשמית ממשלת לוב עצמה. באותה שעה שומרת ישראל על קשר של שתיקה לגבי הכרתה בלוב ומחכה היא לפנייה רשמית של ממשלת לוב אליה בה תודיע על הקמתה. אמנם קשר של שתיקה זה נבעו בו "פרצות" מכוונות כי מברקים ומכתבי ברכה נשלחו למלך אידריס ולראש הממשלה מחמוד מונתצר ביזמתם של אישים פרטיים בישראל וסניף הקונגרס היהודי הלונדוני והם נסיונות ראשונים לגשש את דפקה של לוב העצמאית

ולבחש מה יהיה להבא יחסה לישראל, אלא שלפי שעה לא נתקבלה כל תגובה עליהם, ושתיקת ישראל בעינה עומדת.

<u>קשרים</u>

במשך ארבעה חדשי שהיה בטריפולי הצליח מר שילון להתקשר עם אישים ערביים בעיקר. לדבריו אין הפקידים הבריטיים "שמים" לקראתו. מן האישים הערביים יש להזכיר את שאוקי בּיי סער - מפקד הבולשת בטריפולי, טאהר קרמנלי, ראש העיר, סלים ביי מונתצר - ראש ממלכת האיסתקלאל בלוב. ראויים לציון שני מברקים שהגיעונו ממר שילון. ביום הטכס השני להחלטת או"ם להכריז על לוב כמדינה עצמאית, שלח מר שילון ב- 21 בנובמבר 1951 מברק ברכה למלך אידריס וקבל מברק תשובה ממוען ל"נציג עליה לישראל בטריפולי". גם מברקו לראש הממשלה זכה למכתב תודה. ברור כי יש במברקים אלו משום מסיח חמורה מצדו של הצבע לכת ולפיכך זכו אלו כאן לבקורת. הובע חשש שמא יבולע למאמצים הרבאים שהושקעו ולהישגים המועטים שהושגו, ומתבטאים בעיקר בעצם המשך ישיבתו של שילון בלוב.

מאידך ב- 4 לינואר 1952 נתקבל מברק כי "שילון קבל ארכה לששה חדשים נוספים לויזה שלו". זהו דבר מיוחד הנאיל והאחרים מקבלים רק שלושה חדשים". נראה כי יש בבשורה האחרונה כדי להפיג לפי שעה את החשש שהובע.

--- ר"ב דו"ח משיחה עם מר הדס.

בברכה,

ש. טריל

<u>העתקים</u>: הלשכה
היועץ לתפקידים מיוחדים;
יועץ צירות ישראל, קושטא- מר ש. מרזי;
מר ש. ריבון - פאריס;
מר מ. אליאב - שגרירות ישראל -וואשינגטון;
מב"ר - מר קוסיי;
מע"ר - מר אבנר ;
את"ב - מר יפה ;
מא"מ - מר שמעוני;
מקר - מר בץ.

שמ/אח

דו"ח משיחות עם מר הדס.

בשיחה שנתקיימה ב-2 בינואר 1962 עם מר הדס שעשה כמה שבועות בצפון אפריקה בשליחות משרד המסחר והתעשיה נמסרו הפרטים דלקמן:

1. שילון השתתף במסיבת חג עצמאותה של לוב שערכה ערך ראש הממשלה. כל ענין העצמאות לדעת הדס אינו אלא פיקציה והוא מכוון כלפי חוץ. כלפי פנים כמעט והמאורע לא נתן את אותותיו. הוכרז אמנם על שלושה ימי חג, אלא שהשווקים פתוחים היו כבכל ימות השנה. רישומו של חג זה היה ניכר יותר באינפלציה שזיקתה לאופוזיציה גדולה ביותר. המלך אידריס וכמוהו ראש הממשלה אינם מכובדים ביותר על הטריפוליטנים המהווים רב מנינה של לוב. למעשה מחזיקים הבריטים, גם לאחר מתן העצמאות בכל עמדות המפתח ובעמדות שניות במעלה. לכל ראש מחלקה ערבי בצמוד מומחה בריטי, אך האחרון הוא הקובע. לדעת מר הדס אין לצפות לשינויים פוליטיים ולהתפתחויות נוספות עד לאחר הבחירות שיתקיימו ב-19 בפברואר.

2. לדעת מר הדס אם הכוונה לשדל את ממשלת לוב להכיר בישראל הרי יש טעם לקבוע תואר מפורש ורשמי. אך יש להביא בחשבון גם אפשרות שהאיש יישלח אחר כבוד מלוב כלעומת שבא. ואין מר שילון האיש המתאים לתפקיד זה. אולם אם הכוונה להשאר בלוב הרי מיטיב שילון להצניע לכת ולא לשחק „בתורת התשרים". אמנם בתוקף תפקידו כקצין עליה בלוב יכול מר שילון לבוא במגע עם אישים שניים במעלה בלבד ואת הראשונים אין ידו משגת. וכך אין עבודתו כיום מרובה ושעתו פנויה בידו.

הוראות מפורשות בעוד מועד מהנהלת המשרד תחלצנה את שילון ממיצר לדוגמה: במסיבות העצמאות הונף על משרד הסוכנות דגל ישראל והדגל הלובי, בעוד שבמשרד קצין העליה רבתה המבוכה. שילון נהג „שב ואל תעשה" - לא הניף דגלים ונסגר במשרדו ועבד. שאלה אחרת היא מה תהא צורת מעטפי המכתבים והכתובות עליהם לאור העצמאות.

הערה: הודענו שאלו יהיו ללא כותרות כלל.

3. בכניסתו כך ביציאתו של מר הדס לא היתה ביקורת המכס וצנזורה על דברים בכתב לא היתה כל עיקר. אך קשה לקבוע לפי זה מה מידת צנזורה שולטת בלוב.

הערה: על היהודים בטריפולי שמע מר הדס מפי מר קרדון ששהה בשליחות מיוחדת בטריפולי. על כן ניטיב אם נשאל הדברים במקורם.

—

מדינת ישראל

אל: השגרירות בושינגטון

4531/1

מאח: אה"ב

648 30/7/אר

JAN 14 1952

תאריך ה' טבת השי"ב
5 ינואר 1952

מס' חו/ק/182/52 9030

בהוס

AE EH
TK MS
SH YL
YHL PE
PRESS MSL

READING FILE

מר שילון מטריפולי.
לשלכם אר/1/30/7 מיום 13.12.51.

סיפורו של מר פרלצווייג נכון. בטריפולי נמצא איש בשם שילון, אולם אין הוא מופיע כבא בח ממשלת ישראל, אלא בקצין עליה, חפקיד המוכר בנציג הסוכנות ברומה לאחרים בצפון אפריקה הצרפתית ובאיראן וכו'. מר שילון הגיש בקשה לשלטונות הכיבוש, טרם פינויים, להאריך את רשות שהותו בלוב לששה חדשים אחרי קום המדינה העצמאית, טרם קיבל תשובה.

בזמנו עלתה כאן ההצעה להעזר בקונגרס היהודי העולמי. מן המשרד התקשרו עם נציגי הקונגרס בארץ והציעו כי מר שילון יתמנה כנציג הקונגרס בלוב. בינתים הזרה בה ממשלת ישראל מהצעתה והודיעה לנציגי הקונגרס, כי ההצעה ירדה מן הפרק וביקשו שוב לא לטפל בדבר ולהודיע בהתאם לכך לאנשיהם בארה"ב. אנא, הודיעו זאת למר פרלצווייג ולאחרים.

הסיבות לבטול ההצעה שונות, בהן הכרה בצדקת טענת מר פרלצווייג כי העברתו של מר שילון למרות הקונגרס עלולה לעורר סיד השדות, וכן סיבוכיים להסדרים בלתי רשמיים.

בברכה,

א. יפה

העתק: הקונסוליה הכללית בניו־יורק
מרכז ההסברה בניו־יורק

נ.ב. רצ"ב העתק מכתבו של מר א. ששון אל מר ל. ברנשטיין בניו־יורק.

צ. כ. 0903

סודי. העתק

הקריה, יא' בכסלו תשי"ב
10 בדצמבר 1951

לכבוד
ד"ר ל. ברנשטיין,
הקונגרס היהודי העולמי
ההנהלה הישראלית,
ת.ד. 1473,
תל־אביב.

מר ברנשטיין הנכבד,

הנדון: - נציג הקונגרס בטריפולי.

הנני מתיחס למכתבך מיום 2 בדצמבר 1951 (מס' 781) בדבר מנוי מר שילון כנציג הקונגרס היהודי העולמי בטריפולי. הנני שמח על החלטתכם החיובית בנדון ומודה לכם על פעולתכם המהירה.

בינתים נתקבלה במשרדנו הודעה קצרה וסתומה ממר שילון בה הוא מבקשנו לעכב לפי שעה כל פעולה בדבר מנויו כנציגכם בטריפולי. מר שילון מוסיף כי הדבר מפורט לבקשתו זו ימציא לנו בהקדם. בהתאם לכך נבקשכם לעכב את מנויו של מר שילון.

תוך הבעת תודה על פעולתכם ועזרתכם, לא נאחר להודיעכם על כל התפתחות נוספת.

בברכה ובכל הכבוד

(-) משה ששון
מח' המזרח התיכון

העתק: מב"ר